

BULLETIN

verschijnt drie-maandelijks

november 1989, nummer 65

POSTZEGELVERENIGING
POSTAUMAAT

NEDERLAND

WELKOM IN ROTTERDAM

op ZATERDAG 16 DECEMBER 1989

Verzamelgebouw-zuid, café-restaurant Rustburcht (ingang zalencentrum).

Strevelsweg 702-734, telefoon 010 - 4813410.

Automobilisten : Motorstraat inrijden, parkeren voor en nabij de ingang.

Openbaar vervoer : Met de Metro naar Zuidplein, daarna lopend door winkelcentrum Zuidplein, richting Ikazia-ziekenhuis aanhouden.

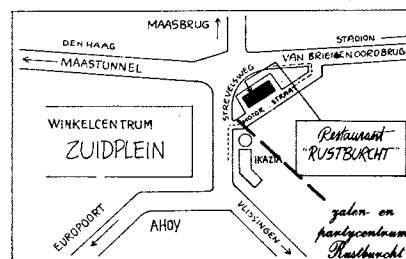
Zaal open : 10.00 uur

Bezichtiging kavels vanaf: 11.30 uur

BEGIN DER VERGADERING : 13.30 UUR

Veiling : aansluitend

Zaal sluit : 17.00 uur

BESTUUR:

J.P.C. Wichers, telefoon (071) 89 07 98, voorzitter.

Jhr. J.F. de Beaufort, Bosb. Toussaintlaan 11, 1401 CB Bussum, telefoon (02159) 3 06 60, vice-voorzitter.

P.M. Dek, Eemwijkstraat 28, 2271 RE Voorburg, telefoon (070) 386 75 83, secretaris.

P. Portheine, A. Scheffersingel 38, 3351 BC Papendrecht, telefoon (078) 15 20 02, penningm.

Kontributie/Ledenadministratie en verzending Bulletin.

H.J.D. Sparreboom, De Were 88, 3332 KH Zwijndrecht - postgiro 3 09 29 62, tel.(078)191911.

Het lidmaatschap kost per jaar voor leden binnen Nederland f 25,- en f 35,- in het buitenland

Losse nummers van het Bulletin kosten: f 7,50 per stuk.

NAMEN EN ADRESSEN:

Nieuwtjesdienst 1:

W. de Rooy, Postbus 1051, 5140 CB Waalwijk. Telefoon (04160) 31451.

Nieuwe boekjes van alle landen, ook Nederland.

Nieuwtjesdienst 2:

P. Houdewind, Postbus 609, 2270 AP Voorburg. Telefoon (079) 517849.

Automaat- en loketstroken van alle landen (behalve Nederland).

Nieuwtjesdienst 3:

S.J. Delfos, Chopinstraat 2, 3533 EM Utrecht. Telefoon: (030) 932685.

Nederlandse loketstroken en Wereldboekjescatalogus.

Nieuwtjesdienst 4:

H.J.T. Bos, Naxosdreef 79, 3562 JC Utrecht. Telefoon (030) 615682.

Rolzegels van zoveel mogelijk landen, ook Nederland.

Veilingmeester:

H. de Ruiters, Koningsvarenstraat 23, 1531 SH Wormer. Telefoon (02982) 1018.

Alles betreffende de veilingen.

Eindredakteur van het Bulletin:

J. Oosterboer, Sparrendal 528, 3142 LR Maassluis. Telefoon (01899) 26241.

Voor alles wat betreft het Bulletin, dus ook voor in te zenden artikelen, advertenties en commerciële advertenties.

Overname van artikelen uit de Bulletins van de Postzegelvereniging Postuumaat alléén na schriftelijke toestemming van het Bestuur, onder bronvermelding.

Verslag van de bijeenkomst op 23 september 1989 in Rotterdam

Voorzitter Wichers opent om 13.40 uur het officiële gedeelte van de bijeenkomst. Voor de dit keer gratis verloting kondigt hij vast fraaie prijzen aan.

Met het verslag van de junibijeenkomst kan ieder accoord gaan. De heer Wichers heeft in het maandblad Philatelie concurrentie voor onze club ontdekt in een advertentie van de vereniging POSTAUTOMAAT. We zullen ons best doen om rectificatie te krijgen. De heer C. Bos uit Leiderdorp, anders altijd present met albums en andere benodigdheden, zal voortaan verstek moeten laten gaan, nu zijn Postagentschap ook op zaterdag geopend is. Ons erelid de heer Th. Schippers kan echter in deze lacune voorzien.

Zoals drie maanden terug al opgemerkt was, voorziet penningmeester Portheine de noodzaak van een geringe contributieverhoging. Daarnaast bestaat het gevoel dat een effectieve ledenwerving moeilijk zal blijven zolang we niet bij de Nederlandse Bond van Filatelistenverenigingen zijn aangesloten. Dit zou een extra contributieverhoging van f 3,50 vergen, hetgeen de contributie voor volgend jaar op f 30,00 zou brengen.

In de discussie wordt in de zaal opgemerkt dat er zeker niet op het Bulletin bezuinigd moet worden. Dat is best meer geld waard. Desnoods maar zonder W.B.C.

De heer Wichers noemt echter de mogelijkheid van subsidiëring van de W.B.C. via de Stichting Filatelie, mits we ons aansluiten bij de Bond.

De discussie raakt wat verward wanneer leden de verkoopprijs van de door de club aangekochte 10.000-rol 70 ct Beatrix bij het onderwerp betrekken. Om niet in de zelfde fout te vervallen zullen de geschiedenis hiervan en de argumenten terzake in een apart stukje uit de doeken worden gedaan.

Gevraagd wordt naar het positief effect voor de club van aansluiting bij de Bond. Dit is echter niet in geld uit te drukken. Het gaat om uitnodigingen, aanwezigheid bij tentoonstellingen, mogelijkheden tot propaganda, invloed bij besluitvorming, kortom meedraaien in het circuit. Uit andere geluiden wordt duidelijk dat men wel degelijk belang hecht aan ledenwerving en daar ook wel geld voor over heeft. Het bestuur zegt toe bij zijn definitieve voorstel een duidelijke toelichting met argumenten pro en contra te voegen. Het bestuur voelt minder voor de mogelijkheid om per brief te stemmen: zo kunnen belangrijke argumenten uit de discussie niet meegewogen worden. Schriftelijke suggesties daarentegen worden zeer op prijs gesteld. Ook wordt duidelijk dat eventuele toetreding tot de Bond zeker na een jaar of drie geëvalueerd zal moeten worden: is de ledenaanwas beneden de verwachting dan kunnen we ook weer uittreden.

De heer Buitelaar merkt tenslotte op dat de naam POSTAUMAAT niet voldoende bekend is. Bij geschikte gelegenheden (introductie automaatstroken!) zouden foldertjes uitgedeeld moeten worden. De voorzitter antwoordt dat dit wel geprobeerd is via de Filatelistische Dienst, maar het verzoek daartoe is afgewezen. Als besluit merkt de voorzitter op dat het Bulletin voortaan misschien filatelistisch gefrankeerd kan worden.

Nieuwtjes: De heer Bos kan een nieuw rugnummertype melden: bij de Australiëzegel is een nr.hoogte van 3,3 mm gemeten.

Nieuwtjesdienst 4 zal zijn best doen voor deze zegels, die officieel al uit de verkoop zijn genomen. Op BP-bonnetjes blijkt trouwens al een nieuw inkt-jet systeem te zijn uitgetoetst. Simon Delfos meldt betrekkelijke rust aan het loketstrokenfront. Wel een nieuwe machine in Amsterdam op 25 september, maar nog steeds vooraf aangekondigd. De verzending van de automaatstrookbestellingen is vrijwel rond. Simon toont zich weinig gelukkig met het postorderachtig optreden van PTT rond de eerste dag en wil de mogelijkheid van abonnementen op verdere nieuwtjes van dit front laten afhangen van de houding van PTT op dit gebied. Met uitzondering van POSTAUMAAT-FDC's uiteraard, die blijven leverbaar via de nieuwtjesdienst.

De nieuwtjes van Pieter Houdewind zijn minder controversieel. U vindt ze elders in dit blad. Hetzelfde geldt voor Walter de Rooy, met een uitzondering: Finland geeft nu telefoonkaarten uit in een boekje. Maar daarmee hebben we goddank niets te maken.

De gratis verloting die aan de veiling voorafging bevatte ditmaal ook retourstukken, beschikbaar gesteld door uitgeverij Removos, die wij hiervoor zeer erkentelijk zijn.

P.M. Dek, secretaris.

Beleid Nieuwtjesdienst-4 t.o.v. bijzondere rollen

De laatste tijd doet zich herhaaldelijk de gelegenheid voor om bedrijfsrolzegels aan te schaffen die niet op de gebruikelijke manier via de Filatelistische Dienst te bemachtigen zijn. Daarbij gaat het om rugnummertypen die afwijken van hetgeen verkrijgbaar was, toen Filatelie de rolzegels nog wel aan iedereen leverde. Er is echter één maar, we moeten meestal een hele rol tegelijk kopen, 5.000 of 10.000 zegels dus. Een belangrijke investering derhalve voor Nieuwtjesdienst-4.

Het beleid is erop gericht om de leden zoveel mogelijk in staat te stellen om zulke stukken te kopen. Daarbij mogen we uiteraard niet te grote financiële risico's aangaan. Bovendien moeten we momenteel een snelle omzet realiseren, omdat bekend is dat er juist nu diverse afwijkingen zijn bij PTT. En we kopen geen nieuwe rol voordat we de eerste kwijt zijn! Dat betekent dat we gedwongen kunnen zijn om een groot stuk van de rol beneden inkoopsprijs te verkopen. Het daarbij geleden verlies moeten we met de verkoop aan de leden zien goed te maken. Iedereen zal inzien dat hiervoor een exacte calculatie vooraf niet te maken is. We moeten ons daarbij wat conservatief opstellen. Bedenk daarbij, dat lang niet al onze leden rolzegels verzamelen, terwijl het risico wel de hele club aangaat.

En wees nu eens eerlijk, is f 5,50 voor een zeldzame strip van 5 zegels Beatrix 70 ct, van een 10.000-rol, rugnummertype 5, nou zo duur? De Biljartzegel (1359B, 75 n5) hebben we gemist, en zie wat die nu moet opbrengen: f 150,- voor een vijfstrip. Bij ons mag de hele club op de eerste rij zitten, dat kost dan niet meer dan een paar dubbeltjes. Dus voor zeldzaamheden: Nieuwtjesdienst-4.

Agenda voor de bijeenkomst op zaterdag 16 december 1989

1. Opening.	6. Verkiezing bestuursleden.
2. Verslag septemberbijeenkomst.	7. Nieuwtjes.
3. Mededelingen.	8. Rondvraag.
4. Aansluiting bij de Ned. Bond van Filatelisten Verenigingen.	9. Sluiting.
5. Begroting 1990 en vaststelling contributie.	10. Verloting.
	11. Veiling.

Ad 4. Het bestuur heeft al eerder met u over dit idee van gedachten gewisseld. Zie ook de verslagen van de juni- en septemberbijeenkomsten 1989. Over dit punt moet nu een beslissing vallen. Wij presenteren nog even de pro's en contra's.

Argumenten voor aansluiting.

- Betere mogelijkheden voor propaganda en ledenwerving (via infostand op tentoonstellingen). - Meer contacten op bestuurlijk niveau (nu geïsoleerd). - Evt. mogelijkheid van subsidie (WBC). - Extra naamsbekendheid.	Argumenten tegen. - f 3,50 extra kosten per lid (hoewel slechts voor f 2,50 doorberekend). - Veel leden zijn al bij de Bond aangesloten; hiervoor geen restitutie.

Als tot aansluiting wordt besloten, zal er na drie jaar worden geëvalueerd.

Ad 5. Zie hiervoor de bijdrage van onze penningmeester in dit Bulletin.

Ad 6. Volgens rooster aftredend zijn de heren jhr. J.F. de Beaufort, vice-voorzitter en P. Portheine, penningmeester. Beiden stellen zich herkiesbaar.

Tegen kandidaten kunnen schriftelijk worden aangemeld, uiterlijk twee maal vierentwintig uur voor de ledenvergadering, waarbij een schriftelijke bereidverklaring van de kandidaat dient te worden bijgesloten.

Filatelliebeurs 90

De beurs voor de gespecialiseerde verzamelaar.

Deze beurs wordt gehouden op zaterdag 27 januari 1990 van 10 tot 17 uur in Sport- en Recreatiecentrum, "De Bun", Graaf Flores 2 te Huizen. Er zijn rond de 45 gespecialiseerde en geselecteerde handelaren, alsmede rond de 20 stands van bij de NVPH aangesloten handelaren.

"De Bun" ligt vlakbij rijksweg A 27 en het busstation van Huizen ligt op slechts 300 meter afstand. Hier komen rechtstreeks de bussen o.a. uit Hilversum, Bussum, Almere, Utrecht en Amsterdam. Ook zal er om het half uur een GRATIS pendelbus van het Station Hilversum naar "De Bun" rijden.

Begroting 1990

Onze vereniging verkeert in een structurele verliessituatie. Een contributieverhoging is onontkoombaar. Daarnaast ligt er het meermalen besproken idee van aansluiting bij de Bond, wat f 3,50 per lid zou kosten. De keuze is aan de ledenvergadering.

Hieronder treft u twee begrotingen aan.

BEGROTING A, mét aansluiting bij de bond, vergt een contributie verhoging van f 5,- per lid (naar f 30,- per jaar, voor leden in Nederland en

BEGROTING B, zonder aansluiting bij de Bond, met een contributie verhoging van f 2,50 (naar f 27,50 per jaar).

BEGROTING A:

Contributie	f 18.300,-	Kosten drukker 1)	f 16.000,-
Veilingopbrengst	f 4.000,-	Verzendkosten Bulletin	f 3.000,-
Opbrengst nieuwtjesdiensten	f 3.500,-	Bondslidmaatschap	f 2.100,-
Verkoop WBC	f 1.250,-	Zaalhuur	f 2.200,-
Advertentie opbrengst	f 500,-	Administratiekosten	f 550,-
Interest	f 100,-	Bestuurskosten	f 1.200,-
Nadelig saldo	f 600,-	Kosten redactie	f 300,-
		Veilingkosten	f 1.400,-
		Kosten nieuwtjesdiensten	f 500,-
		Aanschaf schrijfmachine	f 1.000,-
	-----		-----
Totaal	f 28.250,-	Totaal	f 28.250,-
	=====		=====

1) Waarvan f 3.800,- ten behoeve van WBC.

BEGROTING B:

Contributie	f 16.800,-	Kosten drukker 1)	f 16.000,-
Veilingopbrengst	f 4.000,-	Verzendkosten Bulletin	f 3.000,-
Opbrengst nieuwtjesdiensten	f 3.500,-	Zaalhuur	f 2.200,-
Verkoop WBC	f 1.250,-	Administratiekosten	f 550,-
Advertentie opbrengst	f 500,-	Bestuurskosten	f 1.200,-
Interest	f 100,-	Kosten redactie	f 300,-
		Veilingkosten	f 1.400,-
		Kosten nieuwtjesdiensten	f 500,-
		Aanschaf schrijfmachine	f 1.000,-
	-----		-----
Totaal	f 26.150,-	Totaal	f 26.150,-
	=====		=====

1) Waarvan f 3.800,- ten behoeve van WBC.

Telefoonnummer met extra cijfer 3 erbij

Met ingang van 2 december 1989 komt er bij het telefoonnummer van onze secretaris de heer P.M. Dek een cijfer bij, en wel een 3 (drie).

Zijn telefoonnummer wordt derhalve dan: 070 - 386 75 83.

Advertentie.

Te koop gevraagd: POKO'S VAN DE GEHELE WERELD.

Tevens gevraagd buitenlandse literatuur over POKO'S.

Reacties aan:

R.J. Hammink
Oude Kerkstraat 22
5581 JH Waalre.

Van het bestuur

Als alles goed gaat, is dit het eerste Bulletin dat u filatelistisch gefrankeerd bereikt. Wij zullen daarvoor onder meer gebruik maken van restanten van door ons aangekochte bedrijfsrollzegels. Hier gaat uiteraard knap wat werk in zitten. Een aantal mensen in Utrecht, onder leiding van de onvolprezen Simon Delfos, heeft dit werk op zich genomen. De eerste keer kan dit door onwennigheid tot enige vertraging leiden. Dan kent u nu daarvoor de verklaring.

Henk Bos heeft het maar druk met al die bedrijfsrollen waar hij achteraan moet. Enige assistentie bleek dan ook gewenst. Die is inmiddels gevonden in de persoon van de heer H.A.J. Janssen in Beek-Ubbergen.

Het bestuur meende dat er voor een propaganda-commissie mooi werk te verrichten zou zijn. Onze hoffotograaf Harold de Vries heeft ideeën op dit terrein. Het was iets te kort dag voor dit Bulletin om alles op papier te krijgen, maar u moet maar vast beginnen nieuwe leden te werven. Dat loont!!

Voor volgend jaar zijn de volgende bijeenkomsten vastgelegd:

17 maart in Rotterdam;

16 juni in de Reehorst in Ede;

29 september en 15 december in Rotterdam (de Rustburcht).

Onze Britse zustervereniging, de G.B. Decimal Stamp Book Study Circle, heeft een bijzondere bijeenkomst in een aparte zaal op de grote tentoonstelling LONDON 1990 STAMP WORLD en wel op zaterdag 5 mei van 12.30 - 15.00 uur.

Alle boekjesverzamelaars zijn welkom.

POSTZEGELHANDEL FRANS JONEN

GRAVENSTRAAT 30, 1012 NM AMSTERDAM

Telefoon: 020 - 231319

Wij hebben een grote sortering postzegelboekjes van Nederland, Antillen, Suriname, Zweden en vele andere landen voorradig.

Ook losse combinaties uit boekjes N.O.G.

Leden Postmaat 5% korting.

Een dagje Klüssendorffen op postkantoor Coolsingel te Rotterdam op 22-8-1989

Heel vroeg opgestaan, wat voor mij niet zo makkelijk was, omdat ik in de VUT zit en niet meer zo nodig vroeg op hoef.

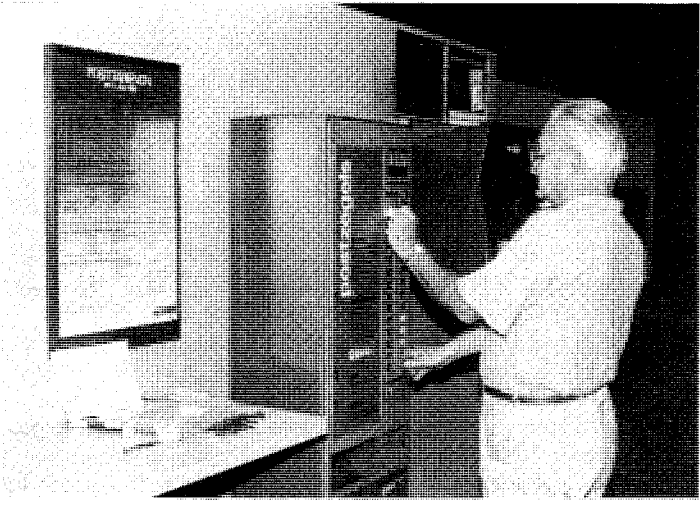
Afgesproken was, dat wij om half acht bij het postkantoor Coolsingel aanwezig zouden zijn.

Halve nacht niet geslapen, want je weet maar nooit, zal je de wekker wel horen!

Sprong op mijn fiets en reed naar de Coolsingel, mooi op tijd, de fiets werd dubbel verankerd aan een lantaarnpaal, want je was in Rotterdam. In mijn gedachten zag ik al een gigantische rij vechtende mensen, want wie was vóór wie. Maar wat zag ik? 7 mensen staan: mijn verbazing was groot. Op hetzelfde moment kreeg ik eennummertje in mijn handen gedrukt en dat was nr. 8.

Na een beetje gepraat te hebben over hoe en waarom ik daar stond, bleek voor mij, nr. 7, Herman Teerlink uit Tholen te zijn, ook voor de Vereniging. Dit was niet gek, want later bleek, dat je maar 3 minuten aan het apparaat mocht staan. Dus voor ons samen 6 minuten, wat natuurlijk sneller werkt, want de één doet deze handeling, de andere de volgende handeling.

De eerste drie fanaten stonden er al om 2 uur 's nachts. Het bleken 2 Belgen en 1 Duitser te zijn. Na later bleek, geen onbekenden in dit selecte groepje specialisten. Om 6 uur kwam nr. 4 aandraven. Dus van die wilde tonelen, zoals die zich hebben afgespeeld in België en Duitsland, was geen sprake. De dag tevoren had ondergetekende zich op de hoogte gesteld op het postkantoor Coolsingel en gesproken met de chef loketdiensten de heer Van der Horst, om te weten te komen hoe alles de volgende dag in zijn werk zou gaan. Dus dat was makkelijk voor de dag zelf, want om acht uur gingen de deuren open en werden we begeleid door de heer Van der Horst zelf naar het apparaat.

De munten gingen "buitelend" hun weg. (Foto PTT)

Een kleine uitleg werd er gegeven en gelijktijd kwam een collega van de heer Van der Horst erbij, de heer Van Wijk. Deze heren zouden om beurten de hele dag de tijd van drie minuten goed in de gaten houden. Af en toe waren er wel eens problemen met de tijd bij een Duitse handelaar, want die had diverse familieleden meegenomen en stonden nog wel eens te zeuren. Om ongeveer 9 uur kwam Harold de Vries binnen en die begon gelijk volgnummertjes te maken voor de rest van de dag. Hij heeft ook heel wat foto's gemaakt. Vanaf dat moment werd alles goed begeleid, want je kon precies uitrekenen wanneer je weer aan de beurt was. Dus lange rijen was helemaal niet nodig. Dit werkte fantastisch, iedereen was tevreden, de één ging boodschappen doen, de ander koffie drinken, etc. etc. Om 10 uur kwam Paul Porthene binnen en nam ook een volgnummer, dat hij weer doorgaf aan ons. Per slot van rekening stonden we maar met zijn tweeën. Later kwam mijn dochter met schoonzoon binnen en die hebben ons fantastisch geholpen met koffie brengen en helpen met draaien.

Om elf uur werd ik geïnterviewd door Radio Rijnmond, als vertegenwoordiger van de Vereniging Postmaat, dit werd om half één over de radio uitgezonden. Tussen twaalf en één uur kwam Simon Delfos binnen, want zijn missie in Gouda was al volbracht. Simon hebben we geadviseerd om maar naar Den Haag te gaan, we hadden gehoord dat daar de machine pas om elf uur was begonnen. 's Middags druppelden zo nu en dan mensen van de vereniging binnen om te kijken hoe het ging en om zelf iets uit de machine te halen.

De wachttijden begonnen van een half uur, een uur, anderhalf uur tot twee uur op te lopen. Eventjes was het 's middags twee en een half uur!! (Mooi tijd voor een lunchpauze). De machine heeft gelukkig niet geweigerd, alleen oponthoud bij een nieuwe zegel- of kwitantierol erin brengen. Er zijn volgens opgave ongeveer 4500 zegels gedraaid. De eerste dag-afstempelingen liepen ook perfect, alleen kwamen er om 4 uur problemen, want het speciale stempelteam ging naar huis; hun werktijd zat erop, maar dit is door de heer Van der Horst goed opgelost. Tot het laatst was er nog een wachttijd van één uur. Om 7 uur 's avonds was het afgelopen, want de deuren werden resoluut gesloten. Ik was moe maar tevreden voor wat ik heb kunnen doen voor de Vereniging. Ook wil ik Herman Teerling bedanken en natuurlijk ook mijn dochter en schoonzoon voor de hulp aan onze Vereniging.

L. Buitelaar.

POSTZEGELS

In De Dordtenaar leest u er alles over

JA

Ik wil wel eens vrijblijvend 4 weken kennis maken met De Dordtenaar. In plaats van f 23,- betaal ik slechts de helft van de prijs. **4 WEKEN VOOR MAAR f 11,50.**

Naam: ..... Voorletter(s): .....

Adres: .....

Postcode: ..... Woonplaats: .....

Telefoon: ..... (i.v.m. controle op de bezorging)

Stuur deze bon in een open enveloppe - zonder postzegel - naar:
DE DORDTENAAR, Afd. Abonnementen,
Antwoordnummer 155,
3300 VB Dordrecht

WERELDKRANT VOOR STAD EN LAND

Recensies

"Atlas Handbok över svenska maskintillverkade posthäften" (Handboek van de machinaal vervaardigde Zweedse loketboekjes)

Al jaren aangekondigd, verscheen het boekwerk nu inderdaad. Het lijkt erop dat dit handboek de verwachtingen van de Zweedse boekjesspecialist niet zal teleurstellen: 500 bladzijden vol gedetailleerde informatie over elk van de Zweedse loketboekjes (Facit nummers H52 tot en met H391, 1940-1988), inclusief een 72 bladzijden tellende introductie in het graveer- en drukprocédé. Waarbij ook veel aandacht voor kaftjes en zegelvelletjes waar het betreft het herkennen van het drukproces, de verschillende kleurvarianten der kaften, telblokken en andere teltekens, zegelranden met kontrolenummers en kleurstrepen.

Besproken worden ook de verpakking van de boekjes en de waardering van de varianten.

Een grondige kennis van de Zweedse taal is eigenlijk wel noodzakelijk om de beschrijvingen te begrijpen. Vootreffelijke afbeeldingen maken echter veel goed. Vertaling van belangrijke delen in het Engels zou bij zo'n boekwerk geen overbodige luxe zijn.

Het handboek vervolgt met een gedetailleerde beschrijving van alle verschillende uitvoeringen van een boekje, elk op één of meer bladzijden: dag van uitgifte, oplagen, ontwerper van postzegels en omslag, papiervariëteiten, alsmede - en dat is wel het belangrijkste - een overzicht van alle tot nu toe bekendgeworden varianten, plus een uitnodiging om nieuwe ontdekkingen te melden. Alle kaften en zegelvelletjes worden in originele afmetingen afgebeeld.

De twee losbladige delen zijn berekend op verdere aanvullingen en korrekties. Deze zullen om de twee jaar verschijnen. Het boekwerk verdient een brede spreiding onder de boekjesverzamelaars. Een 'must' voor elke Zweden-verzamelaar.

Prijs zkr 350.- + porto. Uitgegeven door Atlas Häftes AB, Helsingborg - Zweden.

"BRITISH STAMP BOOKLETS" door Jean Alexander en Leonard F. Newbury.

Verschenen zijn intussen: 1. History and Series 1 Trials, 1987

2. Series 1, Series 2 Trials en Series, 1988

3. Series 3, Series 4 and Series 5, 1989

Onderzoek door dr. Alexander in postale archieven, postmuseum en privé-collecties, gevoegd bij het talent van de bekende filatelie-auteur Newbury, resulteren in een serie boekwerkjes, die - uiteindelijk - een handboek moeten gaan vormen met veel interessante details en niet eerder gepubliceerde bijzonderheden.

Het researchwerk is niet zonder resultaat gebleven: de geschiedenis, de proefnemingen en testen, die leiden tot de eerste uitgave in 1904, maar ook de proeven voor latere uitgiften zijn uitgebreid beschreven.

Het werk is royaal geïllustreerd. Zichtbaar gemaakt worden de introductie van advertenties op de omslagen en - wat later - op de onbedrukte labels naast de velranden. De boekjes bevatten een complete lijst van se-tenant labels en bijbehorende velletjes/boekjes.

Ook worden bekende varianten genoemd. Nieuwe ontdekkingen zijn besproken met de redactie van Stanley Gibbons, zodat deze in de eerstkomende editie van hun speciale katalogus kunnen worden opgenomen.

Prijzen in Nederland (excl. portokosten) 1: f 12.50 - 2: f 12.50 - 3: f 16.50

"DIE MARKENHEFTCHEN VON PAPUA NEUGUINEA" Interessengemeinschaft Neuguinea

Onder redactie van Robert Bastian verscheen eind september een tweede oplage van deze katalogus. Hoewel het maar over vijf verschillende hoofdnummers gaat, zijn er nogal wat bijzonderheden en varianten te melden. De afbeeldingen van de boekjes zijn op ware grootte en die van de postzegels op 50%. Speciale aandacht wordt besteed aan het boekje met de Interpex-opdruk: nr Vd. Speciaal voor dit boekje nam men in vertaling een gedeelte uit een artikel over in 'The American Philatelist', september 1988.

Op het formaat (A5) en de taal (Duits) na, zou dit boekje uitstekend passen in onze reeks van de WBC.

Prijs in Nederland f 7.25

WULF D HORST/WALTER DE ROOY

Nieuwe postzegelboekjes

AUSTRALIE

Rail-and-mail-booklet

Dit voorjaar meldden we al de komst van het bijzondere boekje, waarin behalve postzegels (tien stuks, 41c, kabeltram van Melbourne), een tramkaartje en een toegangsbewijs voor Stampshow '89 zijn te vinden.

De verkoopprijs van het op 11 oktober verschenen boekje is \$ 8.00. De waarde van het totaal ligt boven de \$ 12.00.

Het boekje bevat maar liefst acht bladzijden met informatie over de tentoonstelling, over de Melbourne vervoersmaatschappij MET, en achtergronden van de op dezelfde datum verschenen vijf tram-zegels. Het boekje ziet er uit als een chèqueboekje.

Kerstmis 1989

Naast een drie waarden tellende serie kerstzegels, verscheen er op 1 november ook een postzegelboekje met kortingszegels: tienmaal 36c Maria Boodschap.

Een deel van de oplage is voorzien van een opdruk voor de Sidney Stamp and Coin Show van 3-5 november.

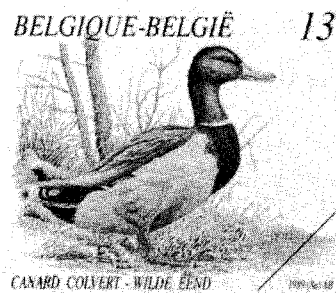
AZOREN

Sinds 1981 verschenen in dit gebied negen postzegelboekjes. Ze hadden de volgende motieven: bloemen, insecten, architectuur, vliegtuigen en vogels. Men keert weer terug naar het begin: op 7 november komt er een boekje met vier bloemenzegels uit.

BELGIË

Op 4 september verscheen het al eerder in deze rubriek aangekondigde 'Natuurboekje'. Het bevat vier zegels van 13f. Op deze zegels staan de Wilde Eend, de Wintertaling, de Slobeend en de Pijlstaarteend afgebeeld.

Tekeningen van zowel zegels als boekjes zijn van André Buzin. Het 52f kostende boekje is in rasterdiepdruk vervaardigd. De zegels zijn gedrukt op polyvalent fosforescerend papier. De oplage van het boekje bedraagt 2 miljoen stuks.

CANADA

Winterlandschappen op kerstzegels

Op de zegel van 38c (binnenlands brieftarief) ziet men 'Bocht in de Gosselin Rivier' (± 1906) van Suzor-Coté. Tien van deze zegels zijn ook verkrijgbaar in een speciaal kerstzegelboekje van \$3.80.

'Sneeuw II' (1915) van Lawren S. Harris is te zien op de 44c-zegel (tarief naar U.S.A.). Het bij-behorende kerstboekje bevat vijf van deze zegels en kost dus \$2.20.

Het dorpje 'Ste. Agnès' (±1925-30), geschilderd door A.H. Robinson, staat afgebeeld op de 76c-zegel (luchtpost buitenland). In een boekje van vijf zegels: \$3.80.

Tenslotte is er weer een speciale kortingszegel van 33 cent: alleen te gebruiken met de speciale kaarten en enveloppen, voor binnenlandse wenspost. Op deze zegel staat het beroemde plein 'Champ-de-Mars' (in winteruitvoering, 1892) te Quebec, van de schilder William Brymner, afgebeeld.

Deze laatste zegel, met links een streepjescode, is alleen verkrijgbaar in een tien zegels tellend kerstboekje.

Ook de oplagen maakte men al bekend: 7 miljoen boekjes van \$3.30; 500.000 boekjes met de zegels van 44c en 76c; en 625.000 boekjes met de 38c-zegels.

CHILI

Naar verluidt zouden op 4 april van dit jaar de vorig jaar verschenen postzegelboekjes met het motief 'Paaseiland', voorzien van een opdruk, opnieuw uitgegeven zijn. Nadere gegevens ontbreken.

DDR

Nadat er eerder dit jaar al drie 'Sonderpostwertzeichenheftchen' verschenen, zijn er nu opnieuw twee gemeld. Eigenlijk zijn alleen de kaftjes nieuw: de inhoud bestaat zoals gewoonlijk weer uit tien zegels van 10 pfennig.

Het betreft een boekje met als kafttekening 'Postvoertuigen' (de binnenkaft heeft als tekst "Die Illustrierten aus Freundeshand"), en 'Insecten op postzegels' met loep (binnenkaft "Wichtige Gebühren").

DENEMARKEN

Het al eerder verschenen boekje van 20 kronen kwam op 28 september in een nieuwe oplage aan de loketten. Het boekje met permanente zegels heeft een ongewijzigde inhoud. Op de omslag staat nu nummer H33 vermeld.

Dag van de Postzegel

Postzegels die als vlinders fladderen vormen het beeld van de oranjerode postzegel welke op 10 november verscheen. Het is in Denemarken de vijftigste Dag van de Postzegel (een Duitse vinding van Major Hans von Rudolpi) welke de kunstenaar Ole Zøfting-Larsen tot dit ontwerp inspireerde. De postzegel van dkr 3.20 werd in een combinatie van staaldruk en offset vervaardigd op fluorescerend papier.

Tien zegels vormen de inhoud van postzegelboekje S52. Ook het motief op de omslag is een ontwerp van Ole Zøfting-Larsen.

FINLAND

Met ingang van 1990 worden er geen nieuwe waarden uit de permanente serie 'wapens' meer in vellen gedrukt. Deze serie startte men in 1975. Alleen voor automaatboekjes maakt men een uitzondering. Men blijft voorlopig deze serie daarvoor nog gebruiken.

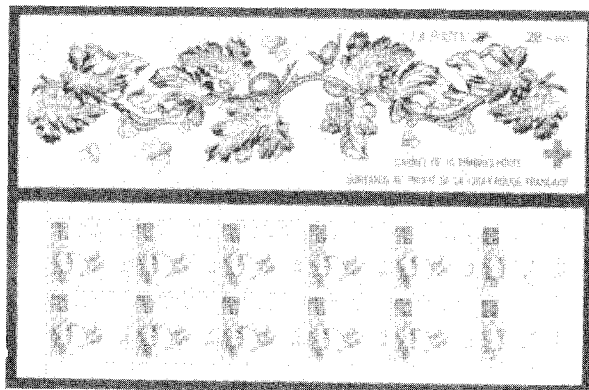
FRANKRIJK

Rode Kruis boekje

Op 20 november verscheen een postzegelboekje met tien rode kruis-zegels van 2.20 + 0.60 F. Sinds 1952 verschijnt er elk najaar zo'n boekje.

Dit jaar schenkt men met de zegel aandacht aan de zijdespinnerijen van Lyon in de 18e eeuw. De veelkleurige afbeelding toont een vogel met haar jongen. De kaft meet 255 x 71,5 mm en beeldt een takje van de moerbeiboom, compleet met rupsen en vlinders, af.

Het boekje bevat ook twee vignetten met de tekst 'Affranchissez votre coeur'.

GROOT-BRITANNIË

Zegels zonder waarde-aanduiding

Ik schreef hierover al in het vorige nummer. De beide zegels - uitsluitend verkrijgbaar in postzegelboekjes - kwamen op 22 augustus uit. Overeenkomstig de tarieven kostten de zegels 19p (eersteklas) en 14p (tweedeklas). Groot voordeel is dat er bij een tariefsverhoging geen regiment nieuwe boekjes uitgegeven hoeft te worden. Voordelig ook voor de gebruiker, want z'n 'oude' zegels gelden ook bij de nieuwe tarieven. Aan de zegels verandert immers niets; ze zijn alleen aan het loket wat duurder.

Inmiddels genieten mogelijk veel Engelsen al zo'n voordeel, want op 2 oktober gingen de tarieven omhoog: naar 20p en 15p. Er verschenen wel twee nieuwe automaatboekjes: één boekje van f1 met vijf zegels van 20p, en één van 50p met twee van 20 en één van 10p. De kaftomslagen tonen respectievelijk molens en vliegtuigen. Er verscheen daarnaast ook nog een 'Window-booklet', gedrukt door Walsall Security Printers, met vier 29p-zegels, het tarief voor overzeese postkaarten.

Al op 19 september verscheen overigens een herdruk van twee Window-booklets met zegels zonder waarde-aanduiding. Ze bevatten tien eersteklas- en tien tweedeklaszegels, en werden gedrukt door House of Questa.

The end of the window-booklets

Het was een leuke naam voor de boekjes met een uitsparing in de kaft, waardoor een zegel zichtbaar was. Men handhaafde de term toen er boekjes kwamen met een foto van de zegel op de kaft. Maar nu het uiterlijk van de boekjes weer verandert, laat men de term vallen. Ze heten nu weer gewoon 'postzegelboekjes'.

Daarnaast kent Engeland 'automaatboekjes' (50p en f1), 'wensenboekjes' (het eerste verscheen begin dit jaar) en 'grootformaat boekjes' (nummer 1 was 'Stamps for Cooks' in 1969, inmiddels verschenen er 11).

Zegels zonder waarde-aanduiding: vervolg

Men weet in Engeland kennelijk niet meer wat men wil. Nauwelijks begroeten we het aardige initiatief van de 'non value-indicator'-zegels, een noviteit waar het permanente zegels betreft, of er duiken alweer berichten op dat men in januari 1990 weer met gewone zegels in boekjes wil komen. Natuurlijk nu met de waarden 15p en 20p, maar weer niet in het huidige Machin-type! Als Engelandverzamelaar mag je in deze tijden beslist niet de aandacht laten verslappen.

Al aangekondigd is tevens dat er op 9 januari een nieuw wensenboekje gaat uitkomen.

HONGARIJE

Wilde eenden weer in beeld

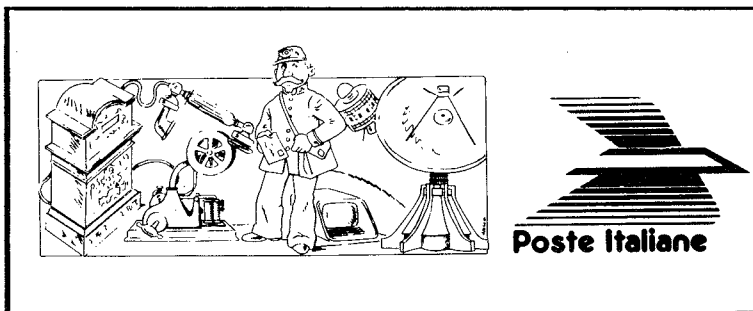
Het curieuze boekje van vorig jaar - zeldzame eenden en recepten voor eendgerechten in één boekje - is in juli opnieuw verschenen: de waarden van de zegels zijn overdrukt in overeenstemming met de nieuwe binnenlandse tarieven. De tien zegels van 2.- Forint werden 3.- Forint en de 4.- Forint-zegels hebben nu de waarde 5.- Het gaat om 312.396 boekjes met de Engelse tekst en 315.400 met de Duitse.

ITALIË

Van dit land kennen we maar weinig postzegelboekjes: vijf stuks uit de periode 1901-1916 en zes testboekjes uit de jaren 1957 tot 1970. Ze zijn zonder uitzondering zeldzaam, en één Italiaans boekje in je collectie is al heel wat.

Hoewel we nog maar weinig gegevens hebben, komt daar nu misschien verandering in. Op 23 juni gaf de Italiaanse postdienst namelijk een boekje uit met zes zegels van 500 lire. Het zijn de zegels die het honderdjarig bestaan van het postministerie herdenken.

De boekjes werden door de postdienst uitsluitend in het Postmuseum te Rome verkocht. Over oplage en verkoopperiode is nog niets bekend.

MADEIRA

Vissen van Madeira

In een serie van vier zegels besteedt men aandacht aan vissen welke tot de zeefauna van Madeira behoren: de Pai Velho, een vis die leeft op een diepte van 300 tot 600m; de hondshaai, een veel in tropisch Afrika voorkomende vis met een prominent gebit; de koningsvis, mannetjes, vrouwtjes en jongen verschillen van kleur; en als vierde de Rocaz, klein visje van maximaal 15 cm, kenmerkend voor de Afrikaanse eilandengroepen. De waarden van de zegels zijn 29, 60, 87 en 100\$. Van het boekje, waarin zich één strip bevindt, zijn 60.000 exemplaren vervaardigd. Uitgiftedatum was 20 september 1989.

MAN

Nieuwe postzegelboekjes 'Railways & Tramways' verschenen op 16 oktober. Ze kosten 50p en £ 2.09. Op 14 februari van het komend jaar volgen wederom twee boekjes: 50p en £ 2.19.

MARSHALL EILANDEN

Sinds 1984 geven deze eilanden postzegelboekjes uit. Het achttiende verscheen op 1 augustus, en heeft als thema de 20e verjaardag van de maanlanding.

Nieuw is dat de boekjes vervaardigd zijn door 'Unicover World Trade Corp. of Cheyenne', Wyo, een bedrijf dat ook de twee laatstverschenen boekjes van Joegoslavië drukte. Deze firma gaat alle zegels voor de Marshall Eilanden drukken.

Het boekje bevat zes zegels van 25c en een \$1-souveniervelletjes. Unicover drukte het geheel op haar vierkleuren offset Heidelberg pers. Het kaptje en de zegel van \$1 beelden de eerste door Neil Armstrong gezette stap op de maan af. Drie van de 25c-zegels tonen de drie astronauten van de Apollo 11: Armstrong, Aldrin en Collins. Op de vierde zegel plaatsen Armstrong en Aldrin de Amerikaanse vlag op de maan. Op de laatste twee zegels zien we het inwendige van de Apollo 11 en de landing van de maanmodule.

Met dit boekje introduceert men een nieuw classificatiesysteem, waarmee aangegeven wordt tot welke serie zegels behoren. Zegels en velletje hebben linksonder een combinatie van letters en cijfers. Het boekje heeft nummer B.18. Een compleet nummer is bijvoorbeeld: B18(7-1). Dat wil zeggen: Boekje 18, zegel 1 uit een serie van 7. Een wel sterk overdreven tegemoetkoming aan de postzegelverzamelaar, dunkt me.

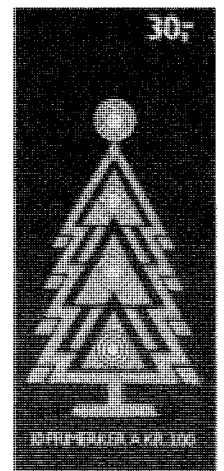
NOORWEGEN

Kerstgroeten op postzegels

In vele landen verschijnen er ieder jaar speciale kerstzegels. Het karakter van de wensen per post wordt er speciaal mee benadrukt. Sinds 1982 geeft men in Noorwegen deze zegels uit in handige boekjes met tien zegels.

Dit jaar heeft men als thema gekozen voor versieringen van de kerstboom. Deze traditie, ontstaan in Zuid-Duitsland in de zestiende eeuw, is in Noorwegen nauwelijks ouder dan 150 jaar. De versieringen hebben een moderne vormgeving in vrolijke kerstkleuren.

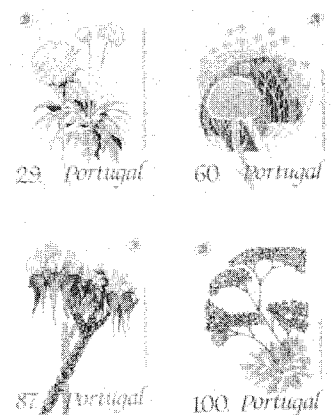
Het boekje bevat vijf paren van twee zegels van 3.00 kronen en verschijnt op 24 november. De zegels zijn driezijdig getand en in veelkleuren-offset gedrukt op fosforescerend Harrison-papier. De oplage bedraagt 1,4 miljoen boekjes.

PORTUGAL

Wilde bloemen

Op 17 november verscheen een serie van vier waarden inheemse wilde bloemen: 29\$, 60\$, 87\$ en 100\$. Ze zijn in een samenhangende strip ook verkrijgbaar in een postzegelboekje. De prijs van het boekje is 276\$. De oplage bedraagt 60.000 boekjes.

THAILAND

De informatie in het vorige nummer was wat onvolledig. Daarom hierbij wat meer gegevens over de nieuwe boekjes met vijfmaal 2 baht als inhoud.

Op 26 juni verscheen een boekje met een postzegel welke gewijd is aan de Anti-Narcotica Dag. Op 28 juni verschenen ook twee boekjes met als thema de kunst en de handvaardigheid in Thailand. Op dezelfde dag zag ook een boekje met schelpenzegels het licht. Op 1 juli vierde men de honderdste geboortedag van Phya Anuman Rajadhon. De zegel in het boekje toont zijn portret. Tenslotte kwamen er nog twee boekje uit op 4 augustus: één ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de PTT-school, en één om de Dag van de Communicatie te ondersteunen.

VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA

Twee kerstboekjes

Dit jaar verschenen de kerstzegels voor het eerst ook in boekjesvorm. Het aantal verkooppunten voor de twintig zegels bevattende boekjes is daardoor sterk uitgebreid. Op 19 oktober verschijnen de zegels: één traditionele zegel met de Madonna en het Kind van de Italiaanse schilder Ludovico Caracci, een fragment van zijn meesterwerk 'De droom van St Catharinavan Alexandrië'; en één eigentijdse zegel waarop een antieke speelgoedslee, vol-geladen met kleurrijk verpakte geschenken, staat afgebeeld. Beide in de waarde van 25c.

Met de produktie van deze zegels beleven we een noviteit. De Amerikaanse staatsdrukkerij B.E.P. vervaardigde de boekjesversie van de 'slee-zegel', terwijl de American Bank Note Company de velzegel voor haar rekening nam. Bovendien voegde deze laatste nog een kleur toe aan de zegel (magenta), zodat de zegels verschillend zijn.

B.E.P. drukte wel de 'Madonna-met-kind-zegel' in beide uitvoeringen.

Deze zouden geen onderlinge verschillen vertonen.

De kaften beelden de zegels in kleur af.

ZWEDEN

Nationale Parken I

In de Laplandse parken Muddus en Padjelanta groeien de Norna (Calypso bulbosa) en de enige in het hoge noorden voorkomende rododendronsoort, de Laplandse Alpenroos (Rhododendron lapponicum). De Norna dankt zijn naam aan de mooie nimf Calypso, die Odysseus zeven jaar op haar eiland gevangen hield. De Laplandse roos is een dwerg vergeleken bij zijn soortgenoten, maar kan maar liefst vijftig jaar oud worden.

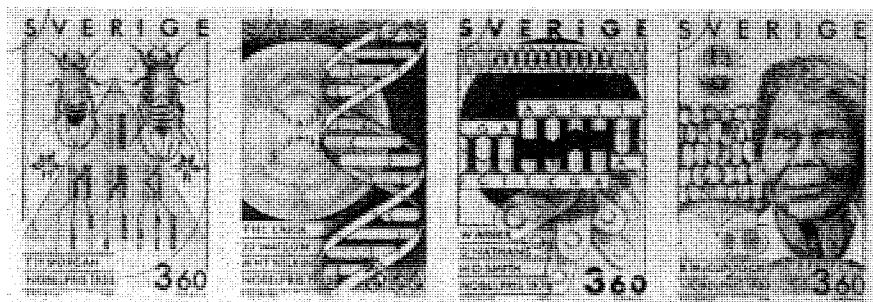
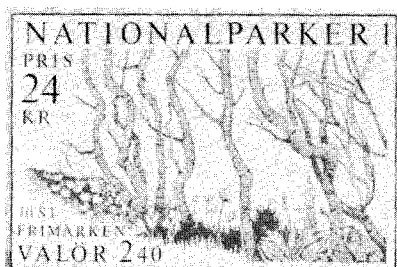
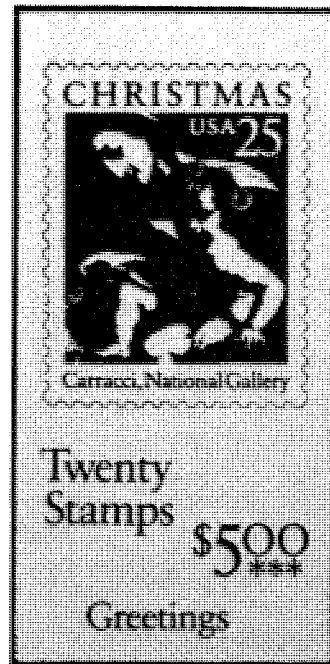
Deze twee zegels (uit een op 12 september verschenen serie van drie) komen samenhangend voor in een postzegelboekje van tienmaal 2.40 kronen.

Op de omslag van het boekje zijn dwergberken afgebeeld.

Drie Zweedse hondenrassen

De Zweedse Kennelvereniging bestaat dit jaar één eeuw. Reden genoeg voor de Zweedse postdienst om een 'Zweedse honden'-boekje uit te geven. Het op 7 oktober verschenen boekje bevat twee mini-velletjes van drie 2.40 kronen-zegels. De frankeerwaarde van de zegels bedraagt in totaal 14.40 kronen; verkoopprijs van het boekje is 19 kronen.

Er bestaan acht oorspronkelijk Zweedse hondenrassen. Drie ervan hebben de postzegel gehaald: de Jämthund (jachthond, veel gebruikt bij het jagen op elanden), de Hamiltonstövare (een flink uit de kluiten gewassen beest, populair bij jacht op vossen en hazen) en de Västgötaspets (herdershond). Op de omslag van het boekje staan een Lappenhond en rendieren afgebeeld.

Kerstpost 1989

'Kersttradities in onze tijd' kan men het thema noemen van de op 24 november verschenen kerstzegels. De afbeeldingen tonen het moment voordat de geschenken uitgepakt gaan worden en voordat van de kerstmaaltijd genoten gaat worden. Dit 'spannende' uurtje wordt vandaag de dag door de kinderen voor de televisie doorgebracht.

Het velletje van zes zegels vormt een plaatje vol symbolen van vroeger en nu. Heel nieuw is de rode streep aan de rand van de zegels: hulpmiddel voor de post bij het sorteren van de stapels kerstpost.

Op de omslag van het boekje staat een zevenarmige kandelaar afgebeeld.

Het boekje bevat twee velletjes van zesmaal 2.10 kronen, totaal dus 25.20 kronen.

Nobelprijswinnaars

Ook op 24 november verscheen een boekje met tweemaal vier zegels van 3.60 kronen. De zegels eren dit jaar het pionierswerk op het gebied van de genetica. De vier zegels tonen onderzoek naar chromosomen en hun componenten: bananenvliegen (T.H. Morgan, 1933); DNA-molecule (F. Crick, M. Wilkins en J. Watson, 1962); restrictie-enzymen (W. Arber, D. Nathans en H.O. Smith, 1978) en verspringende genen in maïskorrel (B. McClintock, 1983). Een synthese van de diverse motieven op de postzegels ziet men op het kaftje. Prijs van het boekje is 28.80 kronen.

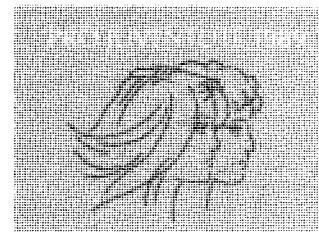
Nationale Parken II

Het tweede boekje in deze reeks zal verschijnen op 26 januari 1990.

ZWITSERLAND

Briefkaartenboekje

In 1985 verscheen het laatste boekje met briefkaarten. Intussen blijkt er een nieuwe druk verschenen te zijn. De inhoud is ongewijzigd, maar de omslag beeldt nu een postauto af, en heeft als vermelding '1988/89'. De kaftkleur is geel. (In 1985 oranje)

Pro Juventute 1989

De derde serie in de vierjarige motiefreeks 'De ontwikkeling van het kind' is gewijd aan de 'jongeren'. Ook nu verscheen er weer een postzegelboekje. De inhoud bestaat uit twaalf zegels van 50+20Rp (vriendschap). Het boekje kost Fr. 9.00. Uitgiftedatum was 24 november.

Een zeer kleurrijke uitgifte (deel 1)

De Amerikaanse drie-kleuren Rozenboekjes vertonen een verscheidenheid aan fouten.

(Door Bruce H. Mosher - vertaling K.L. Wijchman)

De rozen zegels uit 1978, die fraai gedrukt zijn in rood, oranje en groen, vertonen 'Masterpiece' en 'Medaillon' rozen in een vertikaal formaat met 8 (4x2) 15-cent zegels per velletje (Scott nr. 1737a).

Deze zegels zijn nooit in vellen of rollen uitgegeven, doch slechts in boekjes van \$ 2.40, met elk twee velletjes.

Voor het eerst verkrijgbaar op 11 juli 1978, is dit een van de meest kleurrijke Amerikaanse boekjes, ooit uitgegeven.

Het Rozenboekje blijkt vele interessante variaties te hebben, zowel opzettelijk als per ongeluk aangemaakt.

De rand kenmerken op de velletjes, die zowel met rode als ook met groene inkt gedrukt zijn en twee verschillende patronen hebben, kunnen als opzettelijk gemaakte variaties beschouwd worden. Onder de meer spectaculaire variaties, die per ongeluk tot stand gekomen zijn, oftewel de EFO's (Eigenaardigheden, Fouten en Onregelmatigheden), kunnen we de volgende zaken rekenen: belangrijke kleur-varianties, het gebruik van te weinig inkt, geen- of verkeerd geplaatste fosfor, verkeerd geplaatste-, gedeeltelijke-, of het volledig ontbreken van perforaties.

Er zijn waarschijnlijk nog wel meer EFO variaties, anders dan in dit artikel besproken, maar die bevinden zich dan in handen van verzamelaars en die hebben daar nog geen grote ruchtbaarheid aan gegeven. Om deze laatstgenoemde EFO's ook op te sporen, zal ik een aantal EFO's bespreken waar ik zelf tegenaan gelopen ben, in de hoop dat lezers die onbekende variaties bezitten, deze bekend willen maken via de filatelistische literatuur.

Voordat ik in detail de EFO's van de rozen zegel zal bespreken, zal ik eerst een aantal fundamentele en normale kenmerken behandelen, die onlosmakelijk verbonden zijn bij het ontwerpen, drukken en produceren van deze boekjes zegels. Veel van deze eigenschappen gelden voor alle gevouwen boekjes, welke sinds 1977 gemaakt zijn door het 'Bureau of Engraving and Printing' (BEP, te vergelijken met Johan Enschedé). Hierdoor zal blijken dat het Rozenboekje inderdaad een zeer kleurrijke uitgifte is.

Het produktie proces

De Rozenboekjes zijn het gecombineerde resultaat van ingewikkelde produktie processen, die tot stand gekomen zijn op twee van de machines van het BEP die een hoge capaciteit hebben: de rollen drie-kleuren diepdruckmachine en de Goebel boekjes machine.

Het Rozenboekje was het derde drie-kleuren boekje van het BEP. Daarvoor waren in 1977 het \$ 1.00 boekje 'vlag boven het Capitool' (Scott 1623a/c) en in 1978 het \$ 1.20 boekje 'Fort McHenry vlag' uitgegeven.

Het is het eerste boekje met twee velletjes dat op de Goebel machine gemaakt is. Hiervoor zijn op deze machine de twee bovengenoemde boekjes gemaakt, elk met één velletje, en het in 1978 uitgegeven enkel-kleurige boekje met drie velletjes 'Oliver Wendell Holmes' (Scott 1288Bc).

In 1975 is de rollen drie-kleuren diepdruckmachine voor het eerst in gebruik genomen, om te helpen bij het produceren van de 'Vlag met dertien sterren' rolzegel (Scott 1622). Deze drukpers heeft verschillende benamingen gehad: de "B" pers, de "Giori B" pers, en soms gewoon de "Giori" pers: naar zijn voorganger, de "Koebau-Giori" drukpers. Deze laatste pers gebruikt losse vellen papier, maar de door de BEP hierop gedrukte zegels hebben dezelfde kenmerken als de rollen, drie-kleuren diepdruckmachine.

Deze "vellen" machine en de hiermee gemaakte zegels zijn uitgebreid besproken door George Brett in zijn boek uit '61 "The Giori Press", waarvan ik bij de voorbereiding van dit artikel veel gebruik gemaakt heb.

Afb. 1a.

Afb. 1b.

Alle persen van het Giori type maken gebruik van het revolutionaire Serge Beaune proces voor meerkleurendruk: het gecombineerd gebruik van aparte inkt rollers voor elke kleur, tesamen met speciale rollers die de platen vegen en die konstant ontdaan worden van de inkt door ze in een oplossingsmiddel onder te dompelen.

De rollen drie-kleuren diepdruckmachine maakt op een efficiënte manier van het Serge Beaune proces een druk systeem met bijzonder goede kwaliteit, drie-kleuren en gegraveerd door middel van dunne lijnen. Ook heeft het enkele nieuwe druk-uitvindingen, die op de Koebau-Giori machine niet aanwezig waren. Enkele van deze verbeteringen zijn:

- De mogelijkheid om gebruik te maken van grote brede, voor-gegomde, rollen papier in plaats van meerdere losse vellen.
- Een methode om automatisch het einde van een gebruikte rol papier aan het begin van een volgende rol vast te plakken, zonder het drukproces te vertragen.
- Het automatisch kunnen opsporen en verwijderen van stukken die aan elkaar geplakt zijn met gekleurde tape (einde oude rol-begin nieuwe). Dit verwijderen kan ook handmatig gebeuren door de controleur bij b.v. slechte plekken in het papier.
- De mogelijkheid om een printcylinder, zonder verbindingen of naden, te gebruiken.
- Zowel vóórafstempeling als het aanbrengen van fosfor is mogelijk tijdens dezelfde produktie-run. (De rozen zegels zijn niet vóórafgestempeld).

De printbanen voor de Rozenboekjes bevatten 832 aparte "tekeningen", verdeeld in kolommen met 16 zegels over de lengte van de baan, en 52 rijen van deze banen rondom de gehele cylinder. Elk Rozenboekje velletje bevat 8 zegels, dus elke cylinder rondgang maakt 104 velletjes aan.

De helft van de op deze cylinder gegraveerde zegels is opzettelijk tegenovergesteld ten opzichte van de andere helft gezet. Twee paar velletjes van elk acht zegels zijn zodoende se-tenant tegenover elkaar gedrukt in onafgebroken kolommen over de rol. Een konstante rij op gelijke afstand van elkaar staande balken (die worden herkend door elektronische ogen (EO)) is in het midden van de papierbaan gedrukt, tussen de twee se-tenant boekjes in.

Brett (juni 1979, figuur 10) en ikzelf (1979, blz 62 van The American Philatelist) hebben beiden de 832-zegels cylinder besproken en voorzien van afbeeldingen.

De lijst van zegel-varianties die tijdens het continue drukproces in principe aangemaakt zouden kunnen worden is behoorlijk lang, deels vanwege het feit dat deze uiterst moderne machine een gecompliceerde aantal automatische papier- en druk bewerkingen tot stand brengt.

George Brett heeft een uitgebreide lijst met potentiële zegel varianties, die van de Koebau-Giori drukpers afkomen, samengesteld (1961, deel II). Deze opsomming geldt in het algemeen ook voor andere zegels, die op deze rollen drie-kleuren diepdruckmachine gemaakt zijn.

Het unieke schoonmaak systeem van de cylinders van het Giori-type maakt drukwerk van hoge kwaliteit mogelijk, zoals duidelijk wordt bij het goed bekijken van de rozenzegels, en zoals ook te zien is bij andere zegels die op deze diepdruckpers gemaakt zijn. Dit systeem zorgt er ook voor dat de levensduur van deze machines aanzienlijk langer is dan de oude Huck-Cottrell enkel-kleurige persen die het BEP gebruikte (Brett, 1961, blz 13-14).

Het zal duidelijk zijn, dat men na het drukken op deze machine een zeer grote rol papier heeft, bedrukt met boekjesvelletjes en voorzien van fosfor. Deze rol is nog niet versneden en nog ongeperforeerd, hetgeen gebruikelijk is voor produkten die in dit stadium van boekjes-productie van deze pers rollen.

De geprinte rollen worden vervolgens van de drukpers gehaald en op één van BEP's Goebel machines gezet, waar de boekjes gemaakt worden. De Goebel machine perforeert en snijdt de rol, bedrukt de kaften, snijdt de kaftvellen in banen, voegt daarna de zegelvelletjes en de kaften bijeen en lijmt ze aan elkaar, vouwt het geheel en snijdt de zo gevormde banen doormidden, zodat men het uiteindelijke boekje verkrijgt, waarna ze in stapels worden gelegd, en geteld om daarna overgedragen te worden aan de USPS (United States Postal Services = Amerikaanse PTT) (Mosher 1979, hoofdstuk III).

Boekjes die op deze Goebel machine gemaakt worden zijn duidelijk anders dan de tot nu toe door het BEP gemaakte boekjes, hetgeen verderop in dit artikel uitgelegd wordt.

Het ontwerp en de werkwijze van de Goebel boekjes-machine is uitgebreid beschreven door George Brett in twee al eerder gepubliceerde artikelen (1977-1978, 1979).

Omdat het aanmaken van boekjes op de Goebel machine volledig geautomatiseerd en zeer complex is, is de kans aanwezig dat een extra groep abnormale boekjes geproduceerd wordt, naast de fouten die al bij het druk-proces kunnen ontstaan. Ik zal een aantal van deze varianties hieronder bespreken.

Rand markering kleuren

Twee verschillende Electronisch Oog (EO) markeringen zijn te vinden op de rand van de Rozenboekjes velletjes (Alle op de Goebel machine gemaakte en gevouwen boekjes hebben deze markeringen). De meest in het oog springende markering is de horizontale kleurstreep, die zich over de gehele breedte van het velletje uitstrekt. Deze streep of balk wordt doorgaans aangeduid met de term: Breedte Register Markering, oftewel BRM.

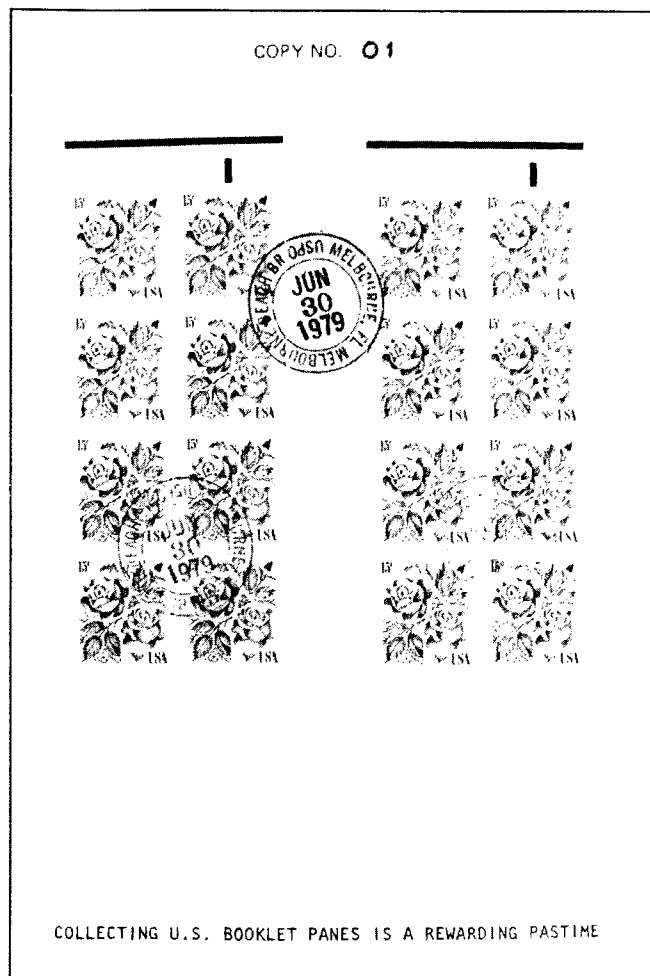
De andere EO rand-markering is veel korter, vertikaal, en bevindt zich tussen de BRM en de zegel rechtsboven en wordt aangeduid als de Lengte Register Markering (LRM). Deze beide EO markeringen worden gebruikt om automatisch het papier te kunnen instellen tijdens het perforeren en de verdere gang van zaken in de Goebel boekjes machine.

De meest voorkomende kleuren variatie in het Rozenboekje doet zich voor bij deze EO rand markeringen, waarvoor eerst groene, en later rode inkt is gebruikt door het BEP. Deze kleuren variatie is van belang om alle andere EFO's die zich bij deze boekjes geopenbaart hebben, te kunnen herkennen. Op 5 april 1979 is het BEP opzettelijk van de kleur groen overgegaan naar rood, omdat de groene inkt niet snel genoeg droogde en daardoor technische problemen veroorzaakte.

Jammer genoeg heeft het BEP geen aantallen bijgehouden van vóór en na de kleuren wissel, dus er zijn geen betrouwbare produktie gegevens bekend, waarmee we een schatting zouden kunnen maken met betrekking tot de aangemaakte, en tot de uitgegeven groene en rode rand markering variaties. Beide variaties schijnen echter in voldoende mate aanwezig te zijn bij handelaren en verzamelaars, dus een bepaalde kleur heeft geen zeldzaamheidsfactor teweeg gebracht.

Verzamelaars zouden, als een neveneffect, geïnteresseerd kunnen zijn in, of op zoek zijn naar, de eerst bekende dag van gebruik (FDC ?) van een velletje met rode balk. Uiteraard moet er dan in ieder geval een (gedeelte van) rand mee opgeplakt zijn, omdat er geen wijzigingen als zodanig gemaakt zijn aan het zegel ontwerp, toen de randkleur werd veranderd. Het meest waarschijnlijke is dat zulke items te vinden zijn in correspondentie tussen boekjes verzamelaars, maar ze kunnen natuurlijk door een ieder verstuurd zijn, die het geduld en de vaardigheid heeft om de velletjes, die nogal stevig aan het boekje vast gelijmd zitten, los te maken.

De vroegste afstempeling van een velletje met rode balk, dat ik ken, is van 30 juni 1979, op een door mijzelf ontworpen envelop, en afgestempeld door de PTT (zie afbeelding 2).

Afb. 2.

Deze 'rode boekjes' kwamen uit, juist op het moment dat ik mijn eerste enveloppen (met monogram) had gemaakt, en het leek me wel leuk deze gelegenheid te herdenken door zowel het groene, alsook het rode 'boekje' hierop te plakken en af te laten stempelen. De eerste vijf van deze speciale enveloppen zijn afgestempeld door de PTT op 30 juni in Melbourne Beach, Florida, en nog twee anderen op 7 juli.

Een derde groep, bestaande uit 12 Monogram-enveloppen, werden afgestempeld op 14 juli 1979 op het postkantoor van Indialantic, ook in Florida.

Sommige filatelisten zullen deze 'eerste dag' afstempelingen niet als echt beschouwen, omdat de velletjes met rode balk op verzoek werden afgestempeld, en ze daarna niet echt door de PTT vervoerd werden, maar desondanks bewijzen deze afstempelingen wel dat de Rozenboekjes met rode balk al wel te koop waren vóór 30 juni 1979.

Het zou interessant zijn om er achter te komen of er nog eerder gedateerde, echt gelopen stukken met een rozen velletje met rode balk, in het bezit zijn van de lezers. Hierop terug kijkend moet ik toegeven dat ik er zelf ook niet aan gedacht heb om deze rode velletjes op mijn post te doen, zo rond het midden van 1979 !

Zegel kleur Variaties

De rozenzegels zijn bedrukt met groene, rode en oranje inkt. Misschien door toeval, maar misschien ook door subtiele unieke eigenschappen van de groene inkt, lijkt het wel of de groene gedeelten van de zegels de meeste inkt- en kleur variaties bezitten. Als hier een technische oorzaak voor is, zou ik dat graag weten.

De groene delen van de zegels variëren in kleur van licht smaragd-groen tot helder groen. Het BEP noemt deze kleur gewoon "groen" (Berry en Buckley, 1979, blz. 1016). De groene rand markeringen lijken donkerder van kleur te zijn dan het groen op de zegel, maar dit komt waarschijnlijk door de hoge concentratie zwaar uitgevoerde graveer-lijnen waarmee deze randmarkerings gemaakt zijn. Het BEP beweert dat ze geen verschillende soorten groen gebruikt hebben bij deze velletjes.

Een bepaalde groep Rozenboekjes die gekocht zijn in 1978 in de omgeving van Milwaukee, heeft zowel op de zegels, alsmede op de rand een uitgesproken andere tint groen, dan dat we zien in alle andere boekjes. Ik werd op deze kleur-variantie opmerkzaam gemaakt door Erwin P. Loeffler, die daar woont.

De twee zegels aan de onderkant van het bovenste velletje in dit boekje hebben de normale helder groene kleur. Het bovenste paar zegels echter, heeft een enigszins "olijf" kleur. Het groen van de tussenliggende vier zegels van dit bovenste velletje in het "Milwaukee" boekje verloopt gelijkmatig tussen deze twee kleur uitersten (afbeelding 3). De BRM en de LRM (de randmarkerings dus) op dit unieke velletje zijn van een veel donkerder tint groen dan de bovenste twee zegels: beide balken lijken haast grijs-zwart van kleur.

Het onderste velletje in dit "Milwaukee" boekje vertoont zelfs een nog donkerder, groen-zwarte kleur. Alhoewel het groen op deze zegel veel meer gelijk verdeeld is, is het toch weer een tint of twee donkerder dan het donkerste groen op het bovenste velletje. Onderaan zou je het olijf-bruin kunnen noemen, en het gaat dan langzaam naar boven toe over in brons-groen. De BRM en de LRM op de rand van dit velletje zijn ongeveer grijs-zwart, hoewel een kleuren expert er misschien nog een restje groen in zou kunnen zien. Afbeelding 1A toont het onderste velletje van een "Milwaukee" boekje.

Afb. 3.

Voordat ik een standaard kleuren kaart geraadpleegd had, benoemde ik de abnormaal groene kleuren in dit boekje als "olijfgroen" en "olijfbruin", en ik herhaalde deze foutieve kleurenbenaming in de correspondentie die ik voerde met verzamelaars en het BEP. Ik heb zelfs nog voorgesteld dat het BEP de juiste kleuren terminologie zou bepalen voor de abnormale groene kleur op het onderste velletje.

Het Bureau negeerde mijn voorstel en herhaalde de "olijfgroene" aanduiding in hun antwoord. Misschien belette het feit dat ze deze bevestigde-en-niet- geplande kleurvariatie gedrukt hadden, het verlangen om de kleur zelf een eigen officiële kleur-aanduiding te geven.

Terwijl ik de "Milwaukee" boekjes aan het onderzoeken was voor dit artikel, ontdekte ik dat onder de abnormale groene kleur die op deze velletjes voorkomt, geen enkele echt "olijf-groen" was, zoals ze op een standaard kleuren kaart staan. Dus om de kleuren-terminologie te bepalen, die ik in dit artikel zou gebruiken, vergeleek ik de echte "Milwaukee" rozen velletjes met de kleuren welke te vinden zijn op de kleuren-kaart van A.M. Mehrig & Zonen (Copyright 1940, C.B. Glick). Het is dus best mogelijk dat andere abnormale groene kleuren of tinten, anders dan hier al genoemd, gevonden zouden kunnen worden op "Milwaukee" EFO Rozenboekjes zegels.

In juni 1981 reageerde het BEP op mijn verzoek om een onderste blok van 4 zegels van het onderste velletje van een "Milwaukee" boekje te onderzoeken. Het verklaarde dat de afwijkende groene kleur van het betreffende blokje zegels inderdaad echt door hen was aangemaakt, alhoewel het BEP niets wist van een tussentijdse druk met de kleur "olijf-groen" (hierna te noemen: afwijkend groen) voor dit Rozenboekje.

Het Bureau heeft echter een onderzoek gedaan naar de mogelijke oorzaak van zo een opmerkelijke kleuren verandering en ontdekte dat dezelfde afwijkende kleur groen verkregen kon worden door een klein beetje oranje inkt, welke gebruikt werd voor de rozenzegels, te vermengen met de normaal gebruikte groene inkt. Deze informatie ondersteunt het vermoeden dat er per ongeluk een vermenging heeft plaatsgevonden van oranje en groene inkt bij een van de eerste drukken. Een dergelijk voorval, waarbij een kleine hoeveelheid oranje inkt in het groene inktbad is terecht gekomen, is zeer waarschijnlijk de oorzaak geweest van dit afwijkend groen van deze "Milwaukee" boekjes.

Uit de informatie van Erwin Loeffler leid ik af dat minder dan 50 boekjes in handen van filatelisten terecht zijn gekomen rondom Milwaukee. De heer Loeffler verklaart dat hij zelf drie boekjes met de afwijkende groene kleur heeft gekocht kort na de eerste dag van uitgifte aan het filatelistisch loket van het hoofdpostkantoor van Milwaukee. Zijn belangstelling in deze rozen-zegel variatie en daarop volgend onderzoek bracht aan het licht dat nog ongeveer 20 andere boekjes door handelaren rondom Milwaukee waren gekocht.

Ondanks dat ik er nog niet over gehoord heb, is het best mogelijk dat er nog meer rozenzegels, los of op envelop, ontdekt zijn. Zegels met deze afwijkende groene kleur op echt gelopen brieven zullen waarschijnlijk zeldzamer zijn dan postfrisse zegels en velletjes met die afwijking.

Ik zou het op prijs stellen om een berichtje te krijgen van lezers, die zegels met deze afwijkende groene kleur (of complete boekjes) verkregen hebben in gebieden, ver verwijderd van Milwaukee, vooral van die lezers die afgestempelde exemplaren op brieven hebben. Informatie over eerst bekende dag van afstempeling van deze variatie uit Milwaukee, of uit een ander gebied, zou ook interessant zijn voor verzamelaars. Vanwege het feit dat deze kleur-variatie reeds in een vroeg stadium aanwezig was, denk ik dat het mogelijk is dat rozen-zegels met de afwijkende groene kleur zich op FDC's zouden kunnen bevinden. Is er iemand die zo'n exemplaar bezit ?

Veranderingen in het graveerwerk

Drie identieke Rozenboekjes-zegel cilindfers werden gegraveerd, goedgekeurd en gebruikt bij het aanmaken door het BEP gedurende de postale levensduur van deze uitgifte. Alhoewel de zegelgraveringen

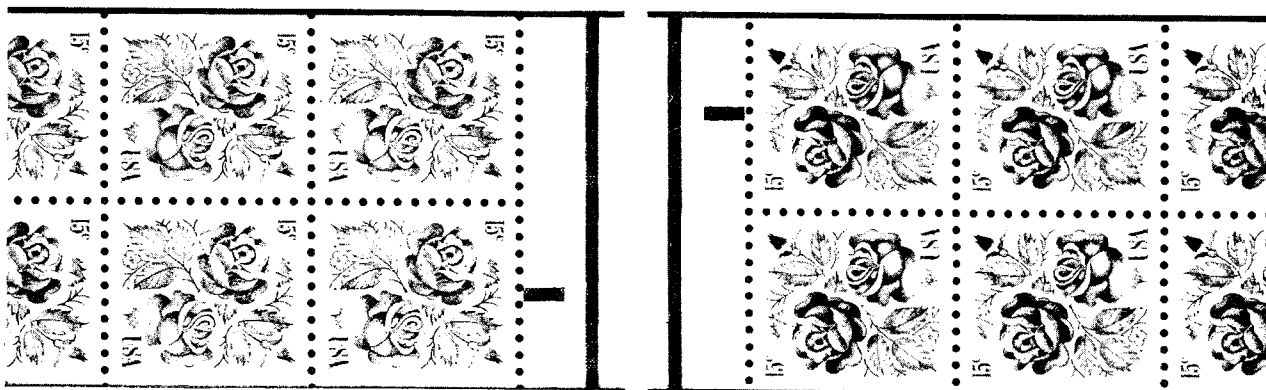
hetzelfde zijn op alle drie de cilindrs, zijn er wel twee verschillende BRM/LRM graveer patronen gebruikt door het Bureau.

De BRM- en LRM balken op de eerste twee cilindrs hebben een "grof-schalig" lijn patroon dat bestaat uit 4,4 dikke lijnen per mm. De karakteristieke dikke lijnen in dit patroon zijn vertikaal georiënteerd in de BRM- en horizontaal in de LRM-balk (ten opzichte van het rechtopstaande zegel ontwerp). Dit graveringspatroon, zoals te zien in afbeelding 4 (links) komt zowel in het groen als ook in het rood voor. De "grof-schalige" LRM bevat in totaal 28 of 29 dikke, horizontaal gegraveerde, evenwijdige lijnen.

Jammer genoeg is, door teveel inkt op vele rozen velletjes, het erg moeilijk om de lijnstructuur op de BRM en LRM balken goed te kunnen onderscheiden. Er bestaan heus wel exemplaren, die lichter be-inkt zijn, zodat men de balken goed kan bestuderen, maar men moet hier evenwel goed naar zoeken. De term die het BEP gebruikt voor de "grof-schalig" gegraveerde lijnen is "Goebel Boek Electronisch Oog". Dit BRM/LRM graveerpatroon werd eerder door het Bureau gebruikt op het "Vlag boven het Capitoel" boekje van \$ 1.-- en de eerste cilindrs van het \$ 1.20 boekje: "Fort McHenry vlag".

De balken op de derde cilinder hebben als kenmerk dat de lijnen dunner zijn en dichter bij elkaar staan, gemiddeld zes korte lijnen per mm, waardoor een "fijn-schalig" patroon ontstaat. De diagonale lijnen van deze balken staan ook dichter bij elkaar dan die van de eerste twee cilindrs.

De "fijn-schalige" LRM variatie bevat 33 horizontale lijnen, maar deze zijn op vele velletjes niet duidelijk genoeg gedrukt om ze goed te kunnen tellen. Deze lijnen zijn echter wel goed te zien en te tellen op de velletjes uit het Fort McHenry boekje. Ook in dit geval kunnen, door goed zoeken door een geduldige doch ijverige verzamelaar, exemplaren gevonden worden, waar minder inkt op gedrukt is. De "fijn-schalig" gegraveerde velletjes zijn alleen met rode inkt gevonden (Afbeelding 4, rechts)

Afb. 4.

De terminologie die het BEP gebruikt voor dit fijne patroon is "Goebel Boek Electronisch Oog Verminderde Diepte". Een woordvoerder van het Bureau verklaarde dat men overgestapt is op een fijner patroon, omdat de diepte van de grof-uitgevoerde lijnen er voor zorgden dat er teveel inkt op de cilinder terecht kwam. Deze diepere graving is dus de oorzaak dat de BRM en LRM balken, geprint m.b.v. de eerste twee "groffe" cilindrs, dikker be-inkt zijn. Het Bureau gebruikte de fijne graving van de balken ook voor het tweede \$ 1.20 Fort McHenry boekje en op vele boekjes cilindrs, die na het derde rozenboekje gemaakt zijn.

Er zijn nog een paar andere, maar even subtiele verschillen tussen de grof- en fijn uitgevoerde graving van de balken op de rand van het velletje van het Rozenboekje, alsmede op die van het Fort McHenry boekje. Deze verschillen zitten in de afmetingen van de balk-patronen en de lijn-breedten daartussen. Tabel 1 geeft een opsomming van de meetbare zaken van deze BRM en LRM balken.

Alle drie de cilindrs worden nu niet meer gebruikt, dus we kennen nu hun statistieken (Tabel 2). Omdat de laatste rozen cilinder (Nr. 38983) pas naar de drukkerij ging, ruim twee en een halve maand nadat begonnen was met rode inkt voor de rand, verwacht

Tabel 1.

Druk verschillen van de randverschijnselen BRM/LRM

	groffe gravering		fijne gravering	
	BRM	LRM	BRM	LRM
Individuele lijnbreedte	0,12- 0,16	0,12- 0,16	0,05- 0,08	0,05 0,08
Vertikale lijnen/mm	4,4	-	6,0	-
Horizont. lijnen/mm	-	4,4	-	6,0
Schuine lijnen/mm	3	3	4	4
BRM hoogte	1,5	-	1,6	-
LRM breedte	-	1,6	-	1,7
LRM hoogte	-	5,0 - 5,1	-	4,9
BEP omschrijving	Goebel Boek Electronisch Oog		Goebel Boek Electronisch Oog Verminderde Diepte	

N.B. Alle afmetingen zijn in mm
De afmetingen zijn benaderde waarden, verkregen uit een verzameling Rozenboekjes velletjes.

Tabel 2: Statistisch overzicht van de Rozen boekjes zegels

Cylinder Nr.	Accoord Datum	Rand Eigenschappen			Druk Datum	Aantal Velletjes	% van geheel	Verval-Datum
		Gravering	Gr.	Rood				
38724	28-6-78	grof	ja	??	6-7-78	4.833.500	59.09	28-01-81
38827	23-8-78	grof	ja	??	28-8-78	2.919.500	35.69	4-12-80
38983	12-2-79	fijn	nee	ja	21-6-79	427.000	5.22	21-01-81

?? = misschien, niet zeker

Het BEP ging over van groene naar rode randmarkering op 5 april 1979.

ik niet dat de fijne gravering nog in de kleur groen gevonden kan worden. Tot nu toe heb ik zelf nog geen groene "fijn-schalige" balken gevonden, noch heb ik gehoord dat andere verzamelaars deze in hun bezit hebben.

Zoals uit tabel 2 blijkt, is slechts vijf procent van de gehele oplage Rozenboekjes zegels gedrukt m.b.v. de "fijn-schalige" BRM/LRM cylinder Nr. 38983. Het is daarom ook niet al te verwonderlijk, dat deze variatie relatief gezien nogal zeldzaam is. Er zijn nog twee extra redenen voor deze "zeldzaamheid":

Ten eerste is het bestaan van deze velletjes pas algemeen bekend geworden, nadat de boekjes uit de roulatie genomen waren door de Amerikaanse PTT. De postzegelhandel heeft de fijn-gegraveerde variatie niet in hun lijsten opgenomen; ik denk dat men het niet als een te verzamelen variatie zag. Ten tweede is het te betwijfelen dat er grote hoeveelheden aangekocht zijn door verzamelaars of handelaren, ook weer omdat men het niet als een variatie zag op het moment dat de boekjes nog volop bij de PTT te verkrijgen waren.

Zelf heb ik behoorlijk wat moeite gehad om de "fijn-schalige" BRM/LRM variatie te vinden en ik weet dat andere boekjes of velletjes verzamelaars er ook niet veel van hebben gezien. Zijn er lezers onder U die wel behoorlijke hoeveelheden van deze variant in hun bezit hebben? Zoja, neem dan svp contact met me op, zodat we misschien in staat zijn om een redelijk betrouwbare schatting te maken van de aantallen van deze variatie die in filatelistische handen zijn. Heeft iemand misschien een echt gelopen exemplaar (of deel van het velletje met rand) met een eerste dag afstempeling ?

Omdat het BEP niet de laatste dag van gebruik openbaar maakt van druk-cylinders of platen, is het niet mogelijk om er absoluut zeker van te zijn of de beide "grof-schalige" cylinders gebruikt zijn om de rode EO markeringen te drukken. Klaarblijkelijk is in ieder geval één van deze cylinders daarvoor gebruikt, omdat we hier het bewijs van hebben op de velletjes die uitgekomen zijn.

De eerste twee cylinders zijn allebei door het BEP uit de roulatie genomen; beiden meer dan twintig maanden nadat overgegaan was naar rode rand markeringen, dus kunnen beide cylinders ook hiervoor gebruikt zijn. Het feit dat de tweede cylinder (Nr. 38827) bijna acht weken eerder dan de eerste (Nr. 38724) uit de roulatie werd genomen, zou kunnen betekenen dat deze eerste cylinder gebruikt werd (er was althans de mogelijkheid om hem te gebruiken) gedurende, en misschien ook tijdens een periode na, het uit de roulatie zijn van Nr. 38827. Dus kunnen we naar alle waarschijnlijkheid aannemen dat beide eerste twee cylinders gebruikt zijn voor rode rand markeringen.

Minder-inkt variatie

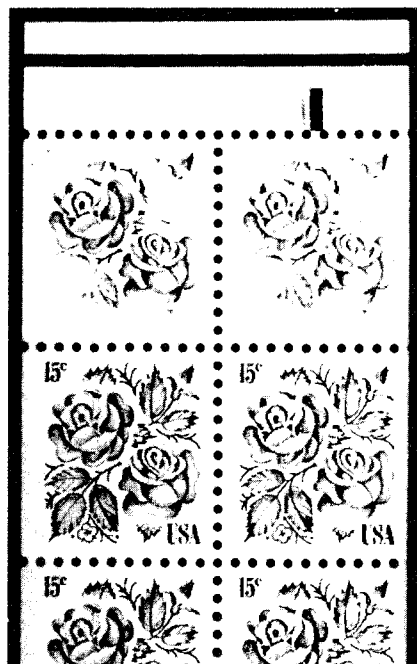
Een voortreffelijk kenmerk van de geraffineerde veel-kleurige druk machines van het BEP is de mogelijkheid om meer-kleurige postzegels in een continue druk-proces aan te maken, met grote tijdwinst als bijkomend voordeel. Dit komt tot stand op de drie-kleuren diepdruckmachine door gebruik te maken van inkt-rollers met tap-gaten erin, die selectief elke aparte inktkleur toewijzen aan het juiste deel van de cylinder.

Elke, met rubber bedekte, inkt-roller is deskundig gegraveerd zodat de verhogingen ("eilanden"), waar het inkt op zit, met het juiste gedeelte van de zegel, of de rand, in aanraking komen, en hier hun inkt op achterlaten. Tijdens het drukken van de gehele rol komt slechts één inktroller tegelijkertijd in aanraking met de cylinder; alle drie inktrollers komen zo achtereenvolgens aan de beurt en het totale resultaat is dat de gehele cylinder voor het drukken met de juiste inkt op de juiste plaats bedekt is. Zonder mogelijke problemen is deze print methode echter niet, zoals we kunnen zien bij het bestuderen van een aantal interessante EFO velletjes.

Een van de meest duidelijke voorbeelden van velletjes met erg weinig inkt is te zien in afbeelding 5, waar vrijwel alle groene inkt op de bovenste twee zegels ontbreekt. Een behoorlijk aantal velletjes met deze variatie is gevonden, dus het is aannemelijk dat deze EFO niet veroorzaakt is door een plotseling optredend druk-probleem.

Omdat op dit velletje duidelijk de kleurloze indrukken zijn te zien op de plekken waar de groene inkt had moeten zitten, is deze EFO zeer waarschijnlijk niet veroorzaakt door een gebrekkige cylinder graving. In plaats hiervan duiden de restjes groene inkt op de bovenste twee zegels op een niet voldoende aanvoer van groene inkt naar de corresponderende gebieden op de cylinder. De aanvoerlijn vanuit het inkt reservoir kan verstopt zijn geraakt of misschien is het reservoir gedeeltelijk leeg komen te staan en kwam er daardoor niet genoeg inkt naar dit gebied op de cylinder.

Het restje groene inkt op de bladeren linksonder op de bovenste twee zegels van het velletje (afbeelding 5) komt waarschijnlijk van achtergebleven inkt op de roller, dat daar terecht gekomen is voordat het inkt-toevoer-probleem zich voordeed. Of misschien komt het doordat er contact was met de roller die de inkt er af moest vegen, en deze ook over een gebied op de cylinder ging waar de normale hoeveelheid groene inkt opzat. Het snelle herstel van de juiste hoeveelheid groene inkt zoals we dat kunnen zien op de volgende rij zegels van dit velletje is echter een beetje verwarrend

Afb. 5.

als het probleem toegewezen wordt aan het inkt reservoir, dus misschien is er wel een veel betere verklaring voor dit minder-inkt probleem !

Het is interessant om de afmeting en vorm te bekijken van de met rood bedrukte delen op de zegel linksboven van dit velletje van afbeelding 5. Door de afwezigheid van het grootste gedeelte van de groene inkt is het veel makkelijker om zich een beeld te vormen van het ovaal-vormige "eiland" op de rode inkt-roller dat gebruikt is om de "Masterpiece" roos op deze zegel van inkt te voorzien.

De afmetingen van de inkt-eilandjes van de rode "Masterpiece" rozen op de bovenste twee zegels uit het boekje van afbeelding 5 zijn volgens een schatting ongeveer 12,5 x 10,5 mm geweest en waren vrijwel ovaalvormig. Dit is een beetje meer dan de 10,3 x 9 mm welke minimaal nodig is om de gehele "Masterpiece" roos-gravering te bedekken. Waarschijnlijk werd dit grotere inkt-gebied toegepast om eventuele verschuivingen tussen de inktrollen en de overeenkomstige plekken op de cylinder te voorkomen.

Door de kleuring van afbeelding 5 goed te bekijken, kunnen we ook de ongewenste effecten zien die de groter-dan-minimaal inkt-eilandjes kunnen veroorzaken: Het grotere rode eiland laat duidelijk inkt achter op een deel van het bloemblad, dat voorbestemd was om groen gedrukt te worden.

We kunnen ook zien dat de rode inkt rollers niet erg veel afweken ten opzichte van de rozen-gravering op de cylinder, ten tijde dat dit velletje gedrukt werd. Als de rode inkt roller een beetje meer naar links gezeten zou hebben, zou dit alleen maar het rood van de bladeren onder de rozenknoppen verergerd hebben, waar eigenlijk al veel te veel rood op zit, waarschijnlijk veroorzaakt door een te grote, of gedeeltelijk verkeerd geplaatste rozenknop inkt-eiland. Hetzelfde had kunnen gebeuren als de rode inktroller naar een andere richting verschoven zou zijn - in dit geval zouden andere bladeren of takken veel te rood geworden zijn. Dit is echter niet het geval bij het velletje in afbeelding 5.

Een ander, maar minder erg geval, van te weinig inkt zien we op afbeelding 1B. Hier is een groot gedeelte van de horizontale BRM balk niet gedrukt. Alhoewel het erg waarschijnlijk is dat de BRM graverings indrukken wel aanwezig zijn op het niet bedrukte gedeelte van dit velletje, kan het toch niet voor de volle 100% bevestigd worden, vanwege de dikke laag lijm tussen de velletjes op het, voor ons zo interessante, niet gedrukte gedeelte.

De oorzaak van de zojuist beschreven EFO is waarschijnlijk een slechter wordende 'aandrukking' aan de rand van de cylinder op de drukpers. George Brett heeft al beschreven dat dit probleem optrad tijdens het drukken van complete vellen postzegels op de Koebau-Giori drukpers (1961, blz 94). Zonder twijfel kan iets dergelijks

ook opgetreden zijn tijdens het drukken van de rozenzegels op de drie-kleuren diepdruckmachine.

Volgens het onderzoek van Brett is bekend dat de 'aandrukking' van de cylinder op de Koebau-Giori machine kapot is gegaan bij de buitenste rand van de cylinder, waar deze samenkwam met de randen van de printplaten. Omdat het logischer is dat de rand van buiten naar binnen toe slechter wordt, is dit dus een gebied waar we andere, gedeeltelijk onbedrukte velletjes moeten zoeken.

Door de layout van de rozen cylinders weten we dat twee van de vier Breedte Register Markeringen (BRM) aan de buitenkant van de cylinder zaten. Het is waarschijnlijk dat de 'aandrukking' van de cylinder slechts op een zeer klein gedeelte minder is geworden, en het niet bedrukte gedeelte van de BRM van Afbeelding 1B zou best eens het complete gedeelte kunnen zijn dat op deze manier is aangetast.

Als deze veronderstelling juist is, is er per cylinder omwenteling slecht één velletje zoals dat van afbeelding 1B gedrukt totdat de drukpers stil werd gezet om dit euvel te verhelpen. Ook is het mogelijk dat de 'aandrukking' van de cylinder gedurende een langere tijd steeds minder werd. Als dit het geval is zouden de EFO velletjes met deze beschadiging een progressief verloop moeten tonen: dus steeds grotere onbedrukte BRM'en. Zijn er lezers die mij andere BRM beschadigingen kunnen laten zien van dit Rozenboekje ?

Het velletje van afbeelding 1 was het onderste velletje van een compleet Rozenboekje, en toen het bovenste velletje zeer behoedzaam los gemaakt was, bleef er pertinent geen inkt van de beschadigde BRM achter op de achterkant van het bovenste velletje. Voor zover ik weet is er nog steeds geen 100 % juiste methode om de lijm die tussen de twee velletjes zit, volledig te verwijderen, en deze laag lijm die blijft zitten bemoeilijkt het onderzoek naar de BRM gravering in het onbedrukte gedeelte.

Het is misschien leuk om te weten dat er zelfs geen vermoeden bestond dat deze BRM EFO onregelmatigheid zou bestaan, totdat iemand het bovenste velletje volledig weg haalde. Het is daarom mogelijk dat er meer van deze gedeeltelijk bedrukte randverschijnselen in het bezit van filatelisten zijn, maar dat ze nog niet ontdekt zijn, dus nog steeds verstopt zitten onder het bovenste velletje van complete boekjes.

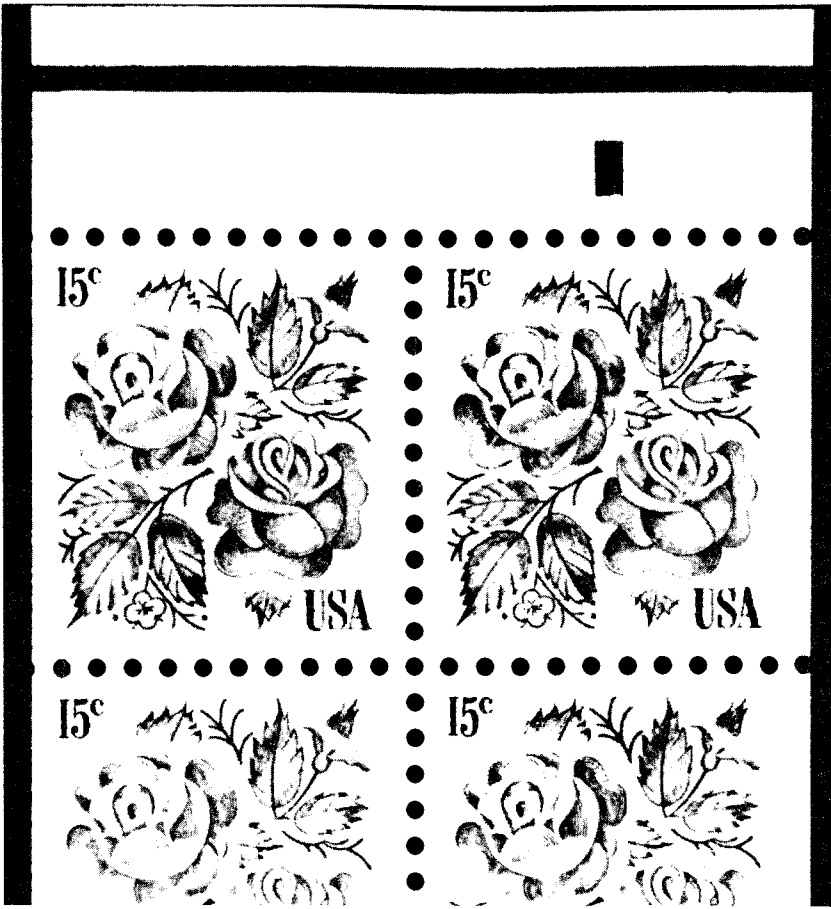
Voor diegenen die hun Rozenboekje niet uit elkaar willen halen om alleen maar naar gedeeltelijk bedrukte BRM'en (of ander rand EFO's) op het onderste velletje te zoeken, wordt de volgende methode aangeraden: Houd het geopende (maar volledige) boekje voor een felle lamp en zorg dat het rand gebied voor het meest felle gedeelte zit. Bij de meeste Rozenboekjes zitten de BRM'en van het bovenste en onderste velletje niet precies over elkaar. Het onderste velletje zit meestal een klein beetje lager in het boekje dan het bovenste velletje. Elke gedeeltelijke bedrukking van enig formaat op de onderste velrand is nu goed te onderscheiden tegen het licht van de felle lamp. Het is uiteraard noodzakelijk om het bovenste velletje te verwijderen om EFO's die op het onderste velletje aan het licht gekomen zijn, goed te kunnen beschrijven.

Er zijn nog een aantal groene, minder be-inkte exemplaren ontdekt op velletjes uit Rozenboekjes, maar de meesten hebben betrekking op kleine plekken: b.v. het missend gedeelte van een bladsteel (Zieler 1979), een missend deeltje van een rozeknop blad, enz.

Er is een veelbetekenend voorbeeld van ontbrekende rode inkt ontdekt op de velrand van de Rozenboekjes en de afbeeldingen 6 en 7 tonen twee verschillende variaties.

Bij het velletje van afbeelding 6 heeft het onderste derde gedeelte van de LRM geen rode inkt gezien. Deze gedeeltelijke inkt bedrukking kan veroorzaakt zijn doordat er te weinig inkt toevoer was naar het overeenkomstige gedeelte van de inktrol. Maar de kans is groter, dat dit veroorzaakt werd door beschadiging van de inktrol of doordat het inkt "eiland" dat dit betreffende deel van het velletje van inkt moet voorzien te klein was.

Een zelfde soort LRM met te weinig inkt kan men zien in de rand van het velletje van afbeelding 7. Hier echter is wat groene inkt terecht gekomen op het alleronderste gedeelte van de LRM, waardoor men hier een gerafelde lijn ziet, net boven de perforatie. Deze groene inkt is waarschijnlijk veroorzaakt door een te groot inkt gebied op de groene inktrol.

Afb. 6.

Afb. 7.

Afb. 8.

Het kleine, niet van inkt voorzien deel aan de rechterkant van de "Masterpiece" roos van afbeelding 8 dient als het laatste voorbeeld van te-weinig-inkt op het Rozenboekje velletje. Dit exemplaar werd waarschijnlijk veroorzaakt toen een deeltje van gelijke grootte van het overeenkomstige "eiland" op de rode inktroller er vanaf splinterde. Of dit kleine gedeelte van de inktroller beschadigd werd doordat er iets tegenaan kwam, of dat het veroorzaakt werd door normale slijtage - of misschien door nog andere, onbekende oorzaken - is slechts speculeren.

Wat mij betreft levert afbeelding 8 een duidelijk bewijs dat de "eilandjes" op de inkt roller inderdaad gevoelig zijn voor randbeschadigingen. Verzamelaars kunnen vast nog meer exemplaren van dit verschijnsel vinden in hun verzameling van door de Giori drukpers aangemaakte zegels, waar kleine gedeelten volledig niet bedrukt zijn, terwijl het omliggende gedeelte wel volledig van inkt is voorzien. De bovengenoemde korte LRM drukfouten zijn representatief voor de gedeeltelijk ontbrekende inkt exemplaren, die veroorzaakt werden door beschadiging of door het aangetaste inkt "eiland" verschijnsel.

Tot zover dit eerste gedeelte (ver)kleuren.
Het volgende deel zal de perforaties e.d. bevatten

Nu nog iets over de auteur

De Auteur

Bruce H. Mosher is sinds ongeveer 1975 een verwoed verzamelaar en onderzoeker van alle Amerikaanse postale, belasting, en cinderella zegels uit boekjes, verpakkingen, etiketten en andere daartoe behorende uitgaven. Hij is de auteur van "Discovering U.S. Rotary Booklet Pane Varieties 1926-1978" (Vrij vertaald: Het ontdekken van variaties op zegelvelletjes uit Amerikaanse boekjes gemaakt op de Rotatiepers 1926-1978), en hij heeft artikelen geschreven over Amerikaanse boekjes uitgaven en variaties voor *The United States Specialist*, *The Interleaf*, *Linn's Stamp News* en de *EFO Collector*. Sinds 1985 is de heer Mosher bestuurslid van *The Booklets Collector Club* en hij is een actief lid van de onlangs opgerichte *EFO Collectors Club Booklet Study Group*.

Plaatsing met welwillende toestemming van de uitgever, "The American Philatelist" en de auteur Bruce Mosher.

Tentoonstelling

Tijdens de onlangs gehouden tentoonstelling Dag van de Postzegel te Rotterdam (14 en 15 oktober 1989) heeft Jan Oosterboer met zijn verzameling "Rotterdamse postmechanisatie vanaf 1931 tot heden" een zilveren medaille behaald + ereprijs in de vorm van een wisselbeker voor de meest educatieve inzending.

PROPAGANDA

Voor de te vormen werkgroep PROPAGANDA wordt nog gezocht naar iemand die gevoel heeft voor reclame, marketing en publiciteit. Aanmelden bij: Harold de Vries, Brusselstraat 134, 4826 NK Breda, Telefoon: 076 - 711 599 (alleen 's-avonds).

J.F.H. BROUWERS, Westerpark 72 - 5042 MH Tilburg
Telefoon: 013 - 670071

- Grote voorraad automaatboekjes
- Rolzegels
- Specialiteit: zegels Europa

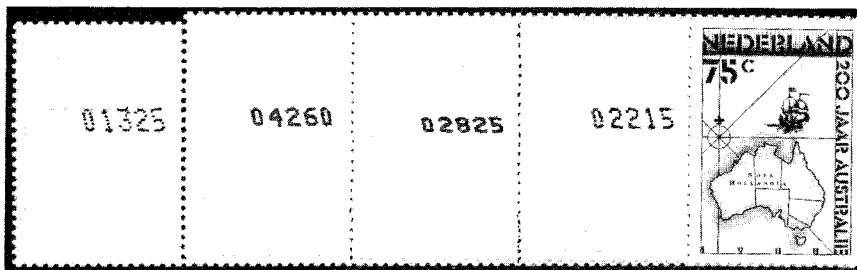
PRIJZEN OP AANVRAAG

Nieuwe rolzegels

NEDERLAND:

1. De heer W. van Leeuwen liet mij op onze septembervergadering rolzegels "200 jaar Australië" (1411R) zien, met rugnrs. die ca 3,4 mm groot waren (zie afb 1, nr. 01325). Deze zegels waren door hem juist voor sluiting van de verkoop (1 september jl.) gekocht bij "PTT Post Filatelie". De heer Hammink liet mij zegels zien met een hoogte van ca 2,8 mm (zie afb. 1, nr. 04260). Vorig jaar is aan ons geleverd: hoogte 2,5 mm (type 5; zie afb. 1, nr. 02825). Gelukkig bleek men in Groningen bereid mij de rugnrs. van de overgebleven zegels te laten meten (ca 3,2 mm (zie afb. 1, nr. 02215), dus type 4. Dit type kan Nieuwtjesdienst-4 dan ook alsnog leveren (zie Allerlei Rolzegelnieuws). De afgifterichting van oplopende nummering is wederom L. de nummerstand N, te beginnen met 05000.

Afb. 1 (4 nrs.)

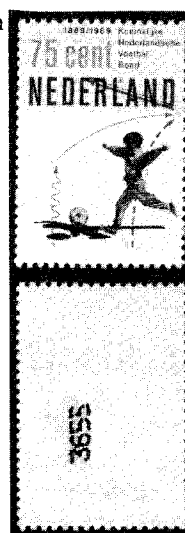
2. Van een postzegelhandelaar kocht ik pas de rolzegel "Biljarten" 1359 Rb (nrs. 00155/00150; 75 n 5; oplopende nummering naar L). Tot dusverre was deze zegel alleen op poststukken gesignaleerd van "Readers Digest". De aan ons geleverde zegels 1359 Ra hadden nummering k 4, oplopend naar R.
3. Van de zegel "Juliana/Bernhard, 50 jaar huwelijk" zijn volgens de heren Druif en Hammink op poststukken nrs. van het type n 5 geplakt. Aan ons is alleen type n 4 geleverd. Was er een tweede druk?

4. Van de zegel "Paleis Noordeinde" (1386R) zijn 10.000-rollen gemaakt. De rugnrs. lijken L 4 (ca 2,8 mm), oplopend bijvoorbeeld van 9995 in de richting 10.000 naar onderen (0). Zie ook Bakhuizen van den Brink, Philatelie 1989 (9), pag. 537. Het laatste cijfer "5" heeft echter een afwijkende stand en vorm en is 0,2 mm groter. Een knik in de vlag van de "5" is zeer opvallend (zie afb. 2). Op de zegels 08906 en 08907 zat een Abklatsch van nr. 08900. Bestelnr. voor PTT Post Filatelie is 874900 (per 5-strip). Abonnees krijgen de zegels automatisch van nieuwtjesdienst-4.

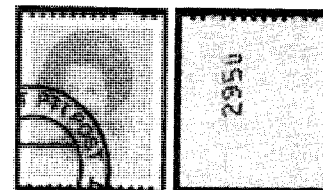
Afb. 2.

5. Van de zegel "100 jaar KNVB" zijn alleen 5000-rollen gemaakt. De nummering is vier-cijferig (ca 3,1 mm, L 6); nummering oplopend naar 0). De zegels zijn dus verticaal gerold, evenals de vorige, zij het nu met een "staande" (zie afb. 3). Het laatste cijfer 5 is wederom met gebroken vlag, is 0,2 mm groter en staat weer iets minder voorover. Bestelnr. voor PTT Post Filatelie is 894700 (per 5-strip); te bestellen tot 1-10-1990.

Afb. 3.

6. Dit cijfertype is ook waargenomen op de rolzegels Beatrix, 75 ct, en wel als L 6 en als R 6. (Zie Allerlei Rolzegelnieuws). De cijfers staan daar echter ruim 10% verder uit elkaar. Deze zegels tracht ik voor ons te bemachtigen. (zie afb. 4, zegels van de heer Druif). Dit cijfer is ook rechtopstaand in plaats van voorover hangend gesignaleerd (v.d. Ploeg).

Afb. 4.

7. De nieuwe numerateurmachine is tot dusver gebruikt voor 1000-rollen van de Crouwel-zegel van 65 cent (nog in het Magazijn te Haarlem). Ook voor de 2e druk van de zegel "100 jaar KNVB" zal deze machine (Arpeco) worden gebruikt. (meded. PTT Post).

Zie ook Bakhuizen van den Brink in Philatelie oktober 1989, pagina 619.

GROOT-BRITANNIË. Met de komst van nieuwe tarieven zijn ook nieuwe rolzegels verschenen (wordt vervolgd).

BIBLIOTHEEK. De heer Struijs heeft aan onze bibliotheek een exemplaar van het produktieprogramma van de firma Klüssendorff geschonken. De contacten met Nederland lopen via Isoelec B.V. te Rotterdam en Zwolle. De heer Dek schonk weer enige afleveringen van de Britse en van de Duitse "boekjesclub". (H.J.T. Bos).

Allerlei Rolzegelnieuws

Bedrijfsrollen. Aanbieding 1. Nieuwtjesdienst-4, Rolzegels "200 jaar Australië", cijfertype 4 (ca 3,2 mm) à f 0,85, plus nog 10% voor de vereniging (er zijn kosten gemaakt). Aan abonnees heb ik deze zegels reeds geleverd.

Andere leden kunnen hun bestelling plaatsen op hun girokaart (e.d.). Storting op postrekening-nr. 5165240 t.n.v Postuumat Nieuwtjesdienst-4 te Utrecht; verzend- en administratiekosten zijn : gevouwen als 5+5 of als 6+4 f 1,25 (tot 20 gram veelal); bij ongevouwen stroken in een doosje zijn deze kosten f 2,60 (filmkokertjes breken soms).

Aanbieding 2. (vervolg van eerdere aanbieding). Nabestelling 70 ct Beatrix, L5 is mogelijk tot en met 13 januari 1990. Bestelt men bij 200 totaal, à f 1,10 dan kosten zegels boven 200 stuks slechts f 0,70. (We hebben geld nodig voor de aankoop van nieuwe rollen. Een gedeelte van de resterende zegels is weggeplakt met 5 ct verlies) en kan nog worden weggeplakt nominaal of met 10 ct verlies. Ons Bulletin zal gedeeltelijk met rolzegels van 70 ct worden gefrankeerd, waarbij men 60% kans op een rugnr. heeft. Deze nieuwe vorm van verzending wordt grotendeels verzorgd door Simon Delfos. Het verschil tussen het geplakte tarief en het gereduceerde tarief voor grote voorgesorteerde zendingen, wordt uitbetaald door PTT Post.

- De cijfers van de gespoten rugnummers hellen in het algemeen "voorover". De helling varieert enigszins over de periode van de laatste drie jaar. De helling varieert soms ook een klein beetje binnen de nummers van één rol. De helling hangt, volgens een mededeling van PTT-Post, af van de snelheid van de zegelstrook langs de numerator. Op een poststuk van de heer Van der Ploeg heb ik de cijfers zeer fraai rechtop zien staan. Bij kleine snelheden van de zegelstrook (één zegel breed) zouden de cijfers zelfs achterover gaan hellen.

- De heer Hammink heeft vernomen dat de hoogte van de cijfers door de technische dienst van Enschedé te regelen is met behulp van een schroef (met een schroevendraaier). Mijns inziens bleek, na het schoonmaken van de spuitinstallatie in 1987, de nummer grootte van ca 3,0 mm te zijn verkleind tot 2,5 mm. Na deze verandering zijn mijns inziens pas voor het eerst 10.000-rollen gefabriceerd (Crouwel en Biljart n5 bijvoorbeeld). Dat de hoogte van de cijfers systematisch van de snelheid van de zegelstrook zou afhangen (mededeling PTT-Post) kan ik mij niet begrijpen. (De zegel "200 jaar Australië" had cijferhoogten tot 3,4 mm!). Binnen een rol, heb ik nu pas bewust gezien, verandert de nummergroote soms iets. Bij een rol "Daklozen" (1987) verandert de hoogte van ca 3,2 mm (nr. 00540) tot ca 3,4 mm (Nrs 00015 - 00005). Aan het eind van de rol staan de cijfers echter bijna rechtop! Bij mijn zegels "Leger des Heisl" (1987) verandert de hoogte van ca 2,9 mm (nr. 00540) tot ca 3,1 mm (nr. 00015 en 00010). De laatste beide nrs. staan praktisch rechtop. Blijkbaar aan het einde: "afnemende snelheid". De afstanden tussen de middens van de cijfers blijft echter steeds $10,2/4 = 2,55$ mm. Bij een tiental verschillende zegels sinds 1986 van het type (2,5 mm) en type 5 (ca 3,0 mm) varieerde de afstand tussen $10,0/4$ en $10,3/4 = 2,50$ à $2,58$ mm, inclusief "Paleis Noordeinde" van 1989 met zijn gebroken vlag van een 5. De afstanden tussen de viercijfers van L6 bij "100 jaar KNVB" (hoogte ca 3,1 mm) bedragen slechts $ca\ 6,7/3 = ca\ 2,2$ mm! L7? De afstanden tussen de vier cijfers van L6 bij de Beatrix-zegels van 75 ct bedragen $ca\ 7,4/3 = ca\ 2,5$ mm (ik zoek nog een rugnr. met als eerste en vierde cijfer een nul voor nauwkeuriger metingen). R6, nr. 0900, afstand $8,1/3 = 2,70$ mm; hoogte ca 2,8 mm.

-De rolzegels uit een waardedrukker ofwel de automaatzegels/-stroken die op 22 augustus 1989 verschenen, hebben viercijferige rugnummers van 0005 t/m 2000. Alle automaten hadden nrs. L6. PTT-Post leverde L6 - + ca 10%? R6 exemplaten. De hoogte van de voorover hellende cijfers is ca 2,9 mm. De afstand tussen de middens van de cijfers van nummers 0340 was $7,7/4 = 1,95$ mm. Bij mijn serie van 55 ct tot 700 ct op een PTT-kaart, zat het nr. 1245 (L6) met een enig gebroken vlag van het cijfer 5 en het nr. 1325 (L6) met een ongebroken vlag. De uit Groningen afkomstige exemplaren (gemaakt met een sneldrukker) voorzien van rugnrs. in de stand R6, zijn (nog) niet met ieder van de 14 waarden bekend. Tot nu toe is de stand R6 alleen gesignaleerd bij de waarden 55, 65, 75, 100, 120, 140, 450, 500 550 en 700 ct bekend. (Delfos, Hammink en Bos).

Wie heeft ze bij de waarden 130, 150, 225 en 250 gezien?

POSTSTUKKEN MET ZEGELS UIT BEDRIJFSROLLEN (machinaal geplakt, tenzij anders vermeld)

De volgende "plakkers" zijn gesignaleerd: Audrey Hepburn/Unicef 'S-Gravenhage; Pro Rege/ Koninklijke Militaire Bond te Utrecht en de firma Maffei te Amsterdam (zie onder). De vier cijfers van de rugnrs. van de Beatrix-zegel (75 ct) op de Unicef-enveloppe staan praktisch rechtop. Ze hellen zelfs een beetje "achterover". Het betrof rugnrs. R6 in plaats van de reeds gesignaleerde L6. Hetzelfde is het geval met de zegelnummers bij een zending van Readers Digest.

De heer Struijs liet mij een doorzichtige vensterenveloppe nr. 2 115007/DE/CT zien van Readers Digest, met de hand beplakt met Beatrix, 150 ct, waar twee rolzegels van 10 ct in waren gesloten, alsmede een stuiver. De geadresseerde hoefde dus zelf maar 50 ct voor de antwoord-enveloppe "op te brengen". De rolzegels van 10 ct waren van het type R1109Rb (nr. 590 R2).

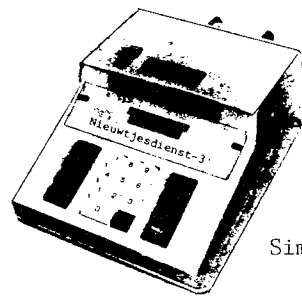
De volgende tabel geeft een overzicht van de gemelde poststukken. Hier en daar ontbreken nog rugnummers! Wie helpt??

Afzender	Zegel(s)	Nr.	Stempel/ diameter	Ontvangst datum	Kleur afm.	Bijz. enveloppe	Diversen
Briefst.	Cr60(L) Cr50(L)	- -	Utrecht 8.5.85	- rondst. 23 uur	- -	- -	Van Dam
Financial Times	Daklozen Cr50	03350 08350	PTT POST	-	-	-	Dek; retour uit Bahrein
Honda	Cr65	04045L	PTT POST	ca sept. 1989	11x22	-	Janssen, H.
Maffei A'dam	Pal.N (N) Cr10(R)	- -	PTT POST 25½ mm	22-9'89	1.blauw 19x12½	01/034174	Bos
Nederl. Wijnbeurs	Bea75(R) of (L)	-	ptt post	ca sept. 1989	wit 18x12	EL	Struijs; geen venster
Nederl. Wijnbeurs	Aus75 (N)	-	-	sept.'89	wit 18x12	-	Struijs; geen venster
Otto Tilburg	Bea150(N)	370kr	PTT POST	26-8'89	-	-	Janssen, Struijs
Otto Tilburg	Bea 75	2750L6	PTT POST	22-8-'89	wit 14½mm(Bos) 21x12	- -	Janssen (ook 2760) Bos (24/8)
Otto Tilburg	Pal.N (N) Cr10(L)	06980	Tilburg50	- 07.IX.89	blauw 21x12	-	Janssen, Struijs inter ex env. 080E
Otto Tilburg	2xKNVB (R)	-	Tilburg50 nvt	18.IX.89	blauw 21x10	17/9 080 C	Janssen, Bos, Struijs 17 sept. nr. 2320
Pro Rege Utrecht	Bea75(N)	-	PTT POST	12-4'89	22½x11½	115e ver- jaardag	Van Dam
Readers Digest	Bea150(R)	-	ptt post	<5-9 1989	geel	21170N- VE/TB	Bos
Readers Digest	3xBea (75ct)	-	ptt post	aug.'89	blauw 22½x16½	3232003- VE/MH	Bos
Readers Digest	3xBea75 (R)	2275L6	ptt post	eind sept. 1989	serene 28½x17	3226017- VE/AS	Bos, Struijs nr. 280L6
Readers Digest	3xBea (L)	0900R6	ptt post	okt.'89	crème 29½x16	3233003- VE/MS/89	Bos, handgepl.; (idem Swart) 855R6
Readers Digest	3xBea (75ct)L	1845	ptt post	aug.'89	blauw	3232002- VE/MH	Struijs
Readers Digest	2xBea75 (R)	0640L6	ptt post	ca. sept. 1989	crème	1019112- DE/K	Struijs hand-geplakt
Readers Digest	2xBea(L)	470k2	ptt post	6-10'89	crème	1019112- DE/K	Struijs hand-geplakt
Readers Digest	3xBea75 (L) of R	1570L6 2810L6	ptt post	ca. okt. 1989	groot	44500004- SRVE/89	
Readers Digest	Bea75(L)	-	ptt post	midden 1989	bruin 21x11½	2655004- 021/ASM/VE	

H.J.T. Bos.

Loketstroken Nederland

Nieuwtjesdienst-3

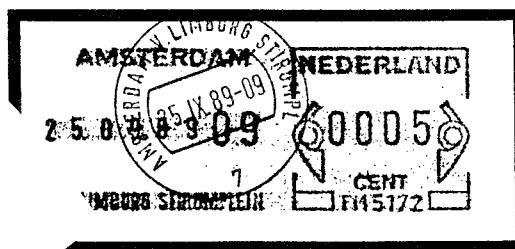
Simon J. Delfos

Ingebruikname nieuwe loketfrankeermachine.

Wat betreft het plaatsen van nieuwe machines is de vaart er nu helemaal uit.

Op 25.09.89 werd de FM 5172 in gebruik genomen op postkantoor Amsterdam v.Limburg Stirumplein. ND-3 ontving aan eerste-dag-stroken zowel B1- als D-papier, kleurlint oranje/rood.

Hiermee is een half jaar verstreken sedert de voorgaande ingebruikname van een nieuwe machine (FM 5171 / 13.03.89). Zou het gerucht dat gewerkt wordt aan de introductie van Klüssendorf loketfrankeermachines dan toch op waarheid berusten? Of is het zo dat de behoefte aan loketfrankeermachines op de kantoren (aan de basis) minder groot is dan men (aan de top) vermoedde en dat nu de kantoor-directeuren meer "eigen baas" zijn dit op deze manier tot uitdrukking komt?

FM 5172, A'dam v.Limb.Stirumplein
ED-strook / 25.09.89.

Loketstroken varia.

-- Weinig beweging aan het loketstrokenfront, wellicht ook een verschuiving van de aandacht naar de automaatstroken. Hoe dan ook, meldingen van papiersoorten, bijzonderheden etc. bleven vrijwel achterwege.

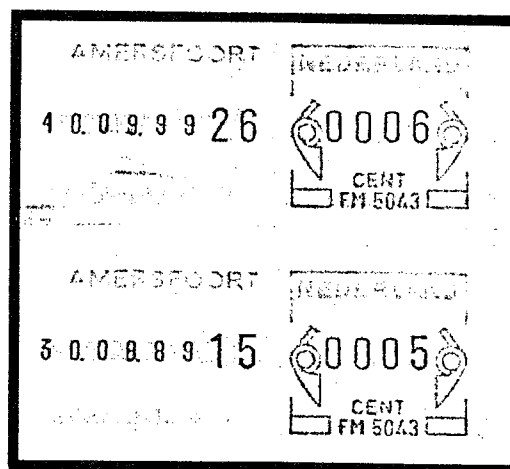
Aanvulling: B2-papier / 5056 ; 5057 ; 5152T ; en op de 5165 en 5166 als ED-strook.

-- Dat er toch nog wel eens interessante stroken te bemachtigen zijn toont bijgevoegde afb. van de FM 5043. Een onvolledig gesneden paartje waarbij datum-/uur-/ en waarde aanduiding systematisch zijn versprongen (1 omhoog, m.u.v. de 0 en de 9).

-- De vervanging van het cijferblok op de FM 3282 OKA moet in 1984 hebben plaatsgevonden. Dhr. van Apeldoorn meldde een poststuk met smalle nullen dd. 27.01.84 (op 07.09.84 vroegst bekend breed).

-- Bij alle meldingen in deze rubriek dient men zich te realiseren dat niet alles op (mijn) eigen waarneming berust. Wanneer iemand zo vriendelijk is mij bv. nieuwe papiersoorten door te geven neem ik aan dat de beoordeling van de papiersoort correct is gebeurd. Alleen bij conflicterende meldingen is er duidelijk iets loos. Zo werd mij gemeld (weet helaas niet meer door wie) een FM 5095 Neede-strook met extra punt dd. 26.3.86, terwijl voordien is gemeld dat op 4.4.86 nog geen extra punt aanwezig was (88-61-AS.386). Graag even met de loupe controleren.

-- Voor de abonnees van ND-3 liggen nu de ED- resp. LD-stroken van 5 machines klaar, mochten dit jaar geen nieuwe machines geplaatst worden of oude worden verplaatst, dan zullen deze stroken begin 1990 worden toegezonden.

FM 5043, Onvolledig gesneden paar,
met versprongen aanduidingen.

Simon J. Delfos / 9.11.1989

AUTOMAATSTROKEN NEDERLAND

U VRAAGT, WIJ DRAAIEN

Dinsdagochtend 22 augustus 5 uur 55 arriveren we bij het modern ogende postkantoor Gouda. Hans-Dieter Giel was ons met twee Duitse kameraden voor. Nog geen minuut later stapt Th. von Loeper met een aantal "medewerkers" uit zijn snelle auto. PTT medewerkers openen klokslag zes uur de deuren en maken met een wat zenuwachtig toespraakje (later zelfs in het Duits herhaald!) direkt duidelijk dat men op alles is voorbereid. Nummertjes voor de volgorde, stempelfaciliteiten, klaarliggende PTT-sets, plaktafeltjes etc., aan alles is gedacht. Toch werd het al snel tijd om de wenkbrauwen te fronsen. Als service had men de voorgaande dagen (ook gedurende het weekeinde) wat voorbereidend werk verricht. Als resultaat van deze noeste arbeid lagen 72 sets klaar van de 14 postfrisse waarden, uit de automaat verkregen, met bij elke waarde een passende 'eerste-dag' kwitantie. Per persoon werd slechts één set à f.35,10(=frankeerwaarde) verstrekt, echter geen nood, op klaarliggende bestelformulieren kon van alles worden bijbesteld: losse waarden, sets, postfris, 'eerste-dag' gestempeld, alles al dan niet vergezeld van een 'eerste-dag' kwitantie. De frons maakte al snel plaats voor een grijns, "einfach", een Duitse 'verzamelaar' bestelde zonder blikken of blozen 700 sets van 14 waarden inclusief 'ED-kwitantie', Giel en von Loeper waren snel verdwenen.

Dit verhaal staat model voor veel van wat er vóór, tijdens en na de 22ste is gebeurd. Over de vaak verbazingwekkende gebeurtenissen valt een Bulletin vol te schrijven, ik moet me echter inhouden. Puntsgewijs dan toch een aantal, merendeels kritische kanttekeningen.

- Ondanks het feit dat PTT koketteert met het goede overleg dat er geweest zou zijn met verzamelaars (waaronder POSTAUMAAT) is de voorlichting over hoe een en ander daadwerkelijk zou worden uitgevoerd ronduit beroerd geweest.
- Tot vlak voor de 22ste was daarom bij velen onbekend hoe PTT, en in het bijzonder de zes kantoren, zou gaan reageren op bestellingen, speciale verzoeken ed. In korte tijd werden gestelde regels nog al eens gewijzigd, of zouden regels soepel worden gehanteerd.
- Dat PTT in feite is gaan funktioneren als een postorderbedrijf, waarbij praktisch alles, inclusief stroken uit de automaat vergezeld van 'ED-kwitanties', is geleverd wat schriftelijk werd besteld, was vooraf niet bekend.
- Nog weken na de 22ste kon men als gevolg van deze "U vraagt, wij draaien"-houding PTT beamten aan de automaten bestellingen zien draaien (wanneer je er dan tussen kwam kon je meestal kiezen of kwitanties op de reële datum werden 'terug'-gezet of op de 22ste - wel zo makkelijk - bleven staan).
- Op enkele kantoren is tot ver na de 22ste volop ruimte gegeven aan handelaren om o.a. 'eerste-dag' kwitanties te draaien.

Kortom er is m.i. sprake van een fors uit de hand gelopen, doch in principe klantvriendelijke houding zonder vooraankondiging. Ik mag toch hopen dat dit de achtergrond van het gevolgde gedrag is en niet puur commerciële overwegingen, of zelfs het zwichten voor de intensieve wijze waarop vooral Duitse doch ook Nederlandse 'verzamelaars' de kantoren hebben 'bewerkt'. Geen slecht woord dan ook over de prima inzet van de diverse postkantoor medewerkers. Van een doordacht en consistent beleid op hoger niveau is echter nauwelijks sprake geweest, waarbij ik niet eens zo zwaar til aan het feit dat niet voldoende bekend is gemaakt dat je van alles kon bestellen (Goed, we stonden dus met 15 medewerkers voor joker op die kantoren, we hebben er wel een plezierige dag aan beleefd!), maar juist aan het feit dat dit kon. Een filatelistisch betekenisvolle documentatie van de eerste dag is vrijwel onmogelijk gemaakt. Aan 'eerste-dag' kwitanties bijvoorbeeld is minstens het honderdvoudige in omloop van wat een machine maximaal zou kunnen opleveren op één dag!! Bij ongewijzigd 'beleid' zal het ingebruiknemen van nieuwe machines een filatelistisch weinig interessante gebeurtenis zijn, zeker niet iets om zo vroeg voor uit je bed te komen.

Misschien wat wrang in deze kontekst maar ik wil toch niet nalaten de mensen die de 22ste bereid zijn geweest voor anderen aan de automaat te staan (U vroeg, zij draaiden op de 1ste dag!) te noemen en bedanken. Dank aan: A.Trettin, T.J.de Vries, J.Snijder, H.Teerlink, J.J.Kroon(+ echtgenote), P.Houdewind, H.Bos, V.Henken, L.Buitelaar, E.Jekel, J.van Hijum, W.Koning, J.Markus(+ echtgenote) en J.Lambrechtsen.

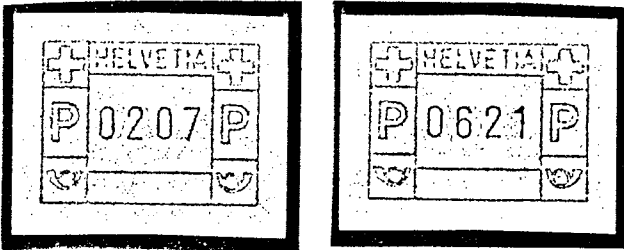
Simon J.Delfos / 10.11.1989

AUTOMAATSTROKEN

Sinds de vorige aflevering hebben we het Klüssendorf-AS-circus ook in Nederland meegemaakt. Dankzij de medewerking van de PTT-ers op de 6 proefpostkantoren is de hele operatie gladjes verlopen. De belangstelling van Duitse zijde was groter dan van Nederlandse kant.

2.1. ZWITSERLAND

Van het type Z-7A met brede nullen zijn deze zomer "kromme waarden" op de markt gekomen:

0207 - 0282 - 0414 - 0621 Fr

Afb.1 Kromme waarden type Z-7A

2.5. FRANKRIJK

Sinds 22 mei 1989 kent men in Frankrijk de verzendingsvorm Colissimo J+1 (blauwe sticker) voor verzending van een pakket binnen het departement. J+1 betekent Jour (dag) +1 (werkdag) en Colissimo J+2 (rode sticker) voor verzending van een pakket binnen Frankrijk Jour + 2 (werkdagen).

Indien de limiet van 1 of 2 besteldagen door de Post niet nagekomen wordt, dan kan de klant restitutie van het porto vragen.

Van de oude LSA-automaten werd de URGENT-6,20-knop omgeprogrammeerd tot URGENT-11,00= J+2 tarief; de blanco 6,20-knop (J+1 tarief) bleef onveranderd.

Datum omprogrammeren	Postkantoor	Tarief
22-5-1989	Miribel C-001 01249	Urgent 11,00
30-5-1989	Torcy C-001 77468	Urgent 11,00
eind juli	Pari-147 C-001 75747	Urgent 11,00

Van de overige automaten waren de laatste twee knoppen afgeplakt.

De Crouzet-automaat afkomstig van het postkantoor Villefranche is eerst in bedrijf geweest op de Sommet de l'Arche en daarna overgeplaatst naar het postkantoor Paris-124 Bd. Bonne Nouvelle. In de automaat was nog een restrol nieuw papier van de Sommet de l'Arche aanwezig.

Het postkantoor Paris-124 was twee jaar gesloten wegens verbouwing en beschikte nog over een voorraad oud papier-rollen.

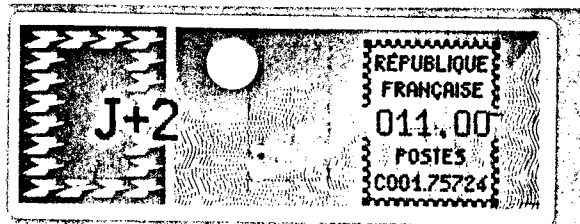
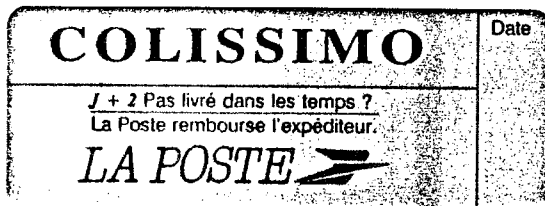
Op 1 augustus 1989 werd de Crouzet-automaat C-001 75724 geplaatst.

Op deze eerste dag was zowel nieuw als oud gewaarmerkt papier in gebruik.

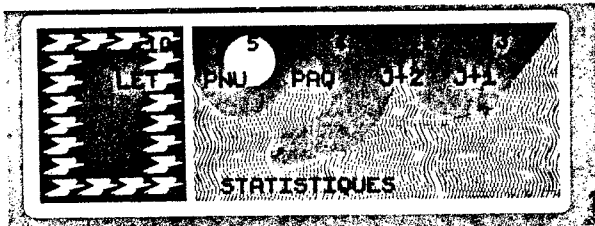
De maanden daarna alléén oud papier en vanaf 26 september '89 nieuw papier.

De automaat is voorzien van een nieuw knoppen-systeem:

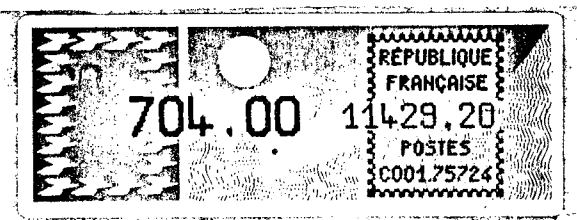
PNU-2,00 LETTRE-2,20 blanco-3,70 Colissimo J+1-6,20 Colissimo J+2 11,00Fr

Afb.2 Colissimo J+1 en J+2 stroken

Afb. 3 Statistiek-strook

Afb. 4 Afrekenstrook

De statistiek-strook van de eerste dag toont het aantal verkochte stroken:

Lettre	PNU	Paquet	J+2	J+1	(N.B. dit is niet de totaalomzet !)
10	5	4	2	3	

2.9. VERENIGDE STATEN

De lang verwachte Autopost-automaatstroken zijn eindelijk verschenen:

Woensdag 23 augustus 1989 werden de eerste Autopost-machines (2) en Infopost-machine (1) in gebruik genomen op het splinternieuwe Martin Luther King Jr.-Station in 1400 L St. NW te Washington DC 20043.

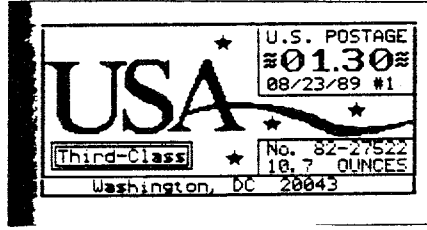
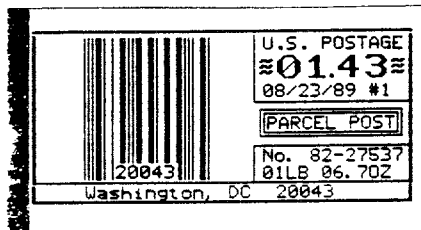
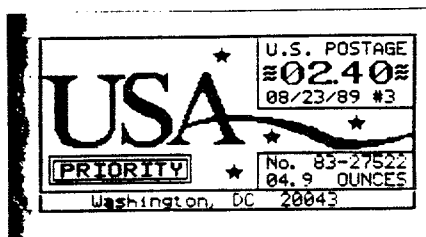
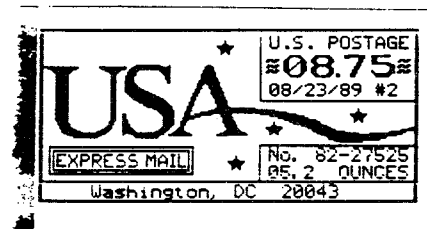
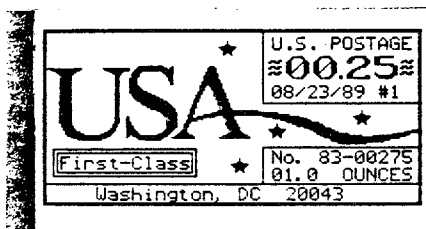
Mijn correspondenten Richard Stambaugh en David Clark waren ter plaatse en troffen slechts drie andere verzamelaars bij de Autopost-machines.

De Infopost-machine had No.81 en de beide Autopost-automaten No.82 en 83.

Op vrijdag 1 september 1989 werden de Autopost-machines in bedrijf gesteld bij het White Flint Mall Station in Kensington Md.

Er zijn 5 verschillende automaatstroken:

First-Class	\$ 00,25
Express Mail	\$ 08,75
Priority	\$ 02,40
Streepjescode (Parcel Post)	\$ 01,43
Third-Class	\$ 01,00

Afb. 5 Diverse Autopost-automaatstroken

2.11. BELGIË

Van 3 tot 6 juni 1989 werd een rol zelfklevend papier (bestemd voor een FRAMA-loketmachine) in een FRAMA-AS-automaat geplaatst.

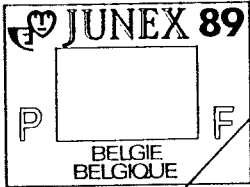
Er zijn ca. 400 automaatstroken uit de automaat verkregen tot de rol losraakte van het onderpapier en de zaak vastliep.

Gelegenheidsautomaatstroken

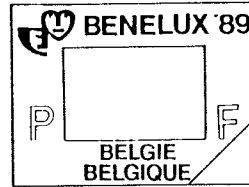
16. JUNEX '89-automaatstroken

Ter gelegenheid van de Nationale Postzegeltonoonstelling voor de jeugd "JUNEX '89"- functioneerde op 7 en 8 oktober 1989 een voorlopig postkantoor in het Beursgebouw, Kouter te 9000-Gent.

Dit kantoor was uitgerust met een FRAMA-automaat met speciaal JUNEX'89-cliché

Afb. 6 JUNEX 89-ontwerp

Afb. 7 BENELUX '89 ontwerp

17. BENELUX '89-automaatstroken

Op 18 en 19 november 1989 zal ter gelegenheid van de Filatelistische Jeugd-salon voor debuterende jonge filatelisten uit België, Nederland, Luxemburg een voorlopig postkantoor functioneren uitgerust met een FRAMA-automaat met een speciaal BENELUX '89-cliché (afb.7).

Deze manifestatie vindt plaats in de publiekszaal van het postkantoor Brussel-1, Muntcentrum te 1000-Brussel.

2.13. FINLAND

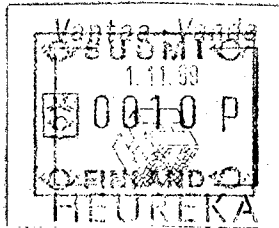
In Finland zijn op 1 november 1989 vier nieuwe FRAMA-automaten geplaatst:

- 1) bij het hoofdpostkantoor Helsinki
- 2) bij het wetenschapscentrum Heureka in Vantaa
- 3) bij het postkantoor Rovaniemi
- 4) bij het warenhuis Anttila in Lahti

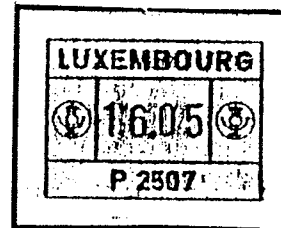
Er zijn op dit moment 27 FRAMA-AS-automaten in bedrijf in Finland.

2.15. LUXEMBURG

Uit de FRAMA-automaat P-2507 in Ettelbruck is een afwijkende waarde opgedoken (afb.9) Melding uit het november/december-nummer van ATM-Forum.

Afb. 8 Finse AS - wetenschapscentrum HEUREKA (what's in a name....)

Afb. 9 Afwijkende waarde Luxemburgse AS

2.16. AUSTRALIË

Op 1 september 1989 werd nieuw gewaarmerkt papier in gebruik genomen voor de FRAMA-AS-automaten. Het onderwerp "Fauna van Australië" wordt voortgezet met het motief "kraaghagedis" voor het gewaarmerkte AS-papier.

2.21. KOEWEIF

Op initiatief van de nieuwe PTT-minister met moderne ideeën is de oude FRAMA-automaat uit 1985 weer van stal gehaald; niet meer bij het hoofdpostkantoor van Koeweit-City maar bij een postkantoor in de wijk SAFAT. Het gebruikte kleurlint wijkt af van het lint uit 1985 bruinrood toen - lilarood-nu en ook het papier is anders C-papier (1985) E-papier (1989).

2.30. SINGAPORE

Het gewaarmerkte papier in de ALMEX-automaten wordt vervangen door papier met de afbeelding van leeuwenkoppen, het nationale symbool van Singapore. Op 5 juni 1989 werd automaat 0021 bij het postkantoor Pickering Street als eerste van het nieuwe papier voorzien, daarna volgden in de periode 5 juni-3 augustus 1989 in totaal 16 ALMEX-automaten met het leeuwenkop-papier.

Ombouwdata ALMEX-automaten van oud naar nieuw gewaarmerkt papier.

Datum	Automaatnummer	Locatie
5 juni 1989	0021	Pickering Street Branch
8 juni 1989	0015	Ton Payoh Bus Interchange
12 juni 1989	0016	Bukit Merah Central P.O.
26 juni 1989	0020	Marine Parade P.O.
29 juni 1989	0023	Robinson Road Branch
3 juli 1989	0018	Ang Mo Kio (Bus Terminal)
6 juli 1989	0003	Bias Basah P.O.
10 juli 1989	0001	Hoofdpostkantoor
12 juli 1989	0008	Rochor P.O.
15 juli 1989	0014	Pasir Panjang
17 juli 1989	0024	Towner P.O.
20 juli 1989	0005	Comcentre
24 juli 1989	0017	Crawford P.O.
27 juli 1989	0007	Paya Lebar P.O.
31 juli 1989	0004	Clementi (Hoofdpostkantoor)
3 aug. 1989	0009	Serajoon Garden

2.33. PAPOEA NIEUW GUINEA

De plaatsing van de FRAMA-automaat is uitgesteld tot maart 1990 wegens leveringsmoeilijkheden.

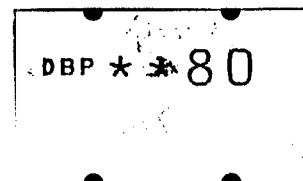
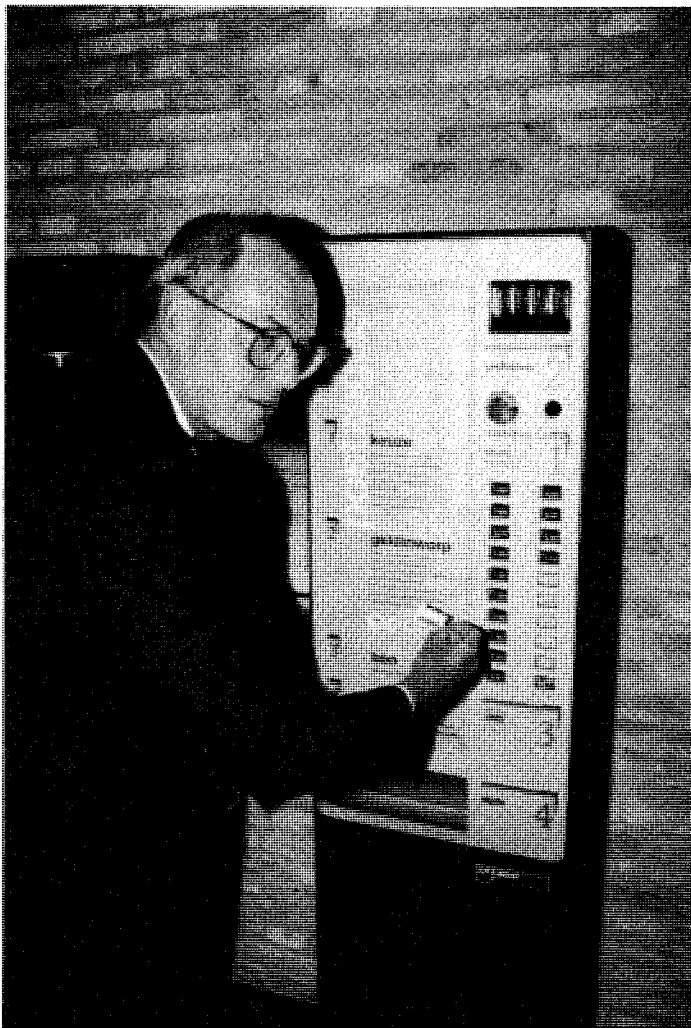
2.36. NEDERLAND

De officiële introductie

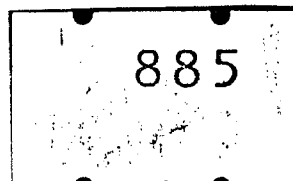
De officiële introductie van de Nederlandse automaatstroken vond plaats in het splinternieuwe postkantoor van 's-Hertogenbosch op maandagavond 21 augustus 1989.

Het woord werd o.m. gevoerd door dhr. A.J. Scheepbouwer, Algemeen directeur PTT-Post en Dr. B. Stephan, directeur Klüssendorf-AG Berlin.

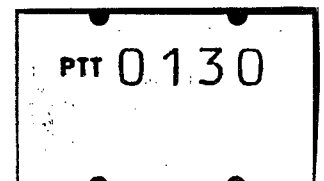
De importeur Isolectra bv vertoonde niet alleen de (Duitse) Klüssendorf-AS-automaat 631 uit Castrop-Rauxel, maar ook de loketmachine 829 (= printer van PTT-Post Filatelie) en het nieuwe model on line printer 847 met tiptoetsenbord.

AS uit automaat 631

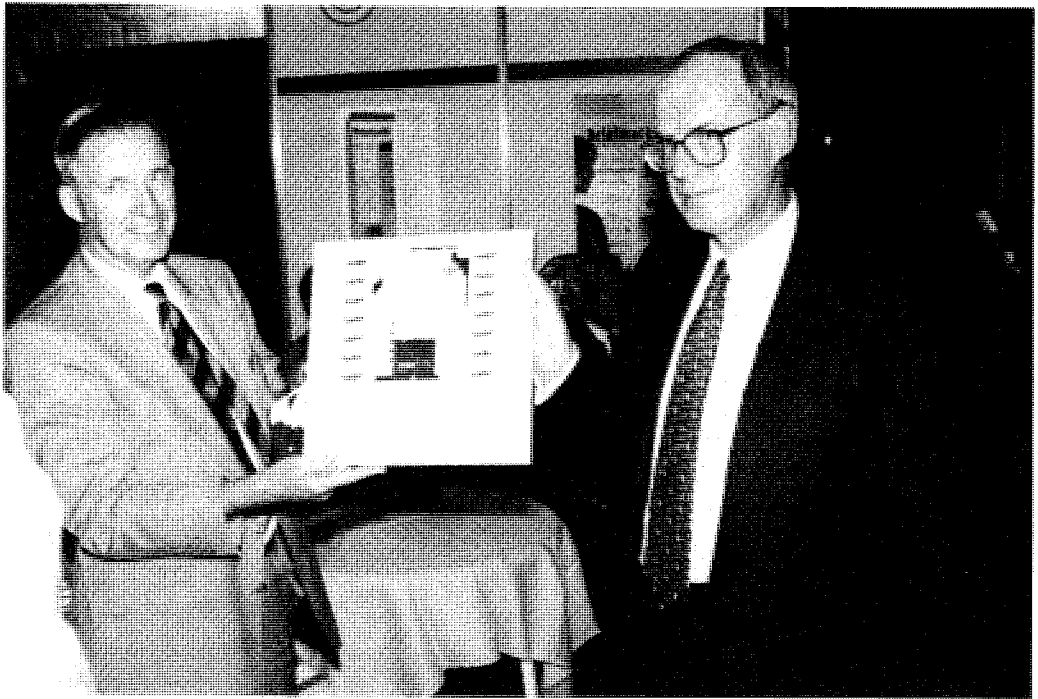

AS uit printer 829

AS uit on line-printer 847

Afb.10 Dhr. Scheepbouwer met eerste AS

Afb. 11

Afb. 12

Afb. 13

Afb.10 Dhr. A.J.Scheepbouwer, Algemeen Directeur PTT-Post trekt de eerste officiële automaatstrook.

Afb.11 Dhr. A.J. Scheepbouwer reikt de ingelijste AS-serie uit aan Prof. Ir. J.G. Balkenstijn, voorzitter van de Nederlandse Bond van Filatelisten-Verenigingen.

Afb.12 Dr. Bodo Stephan, directeur van Klüssendorf-AG bestudeert Automaatstroken artikel in Maandblad voor Philatelie.

Afb.13 Drie-landen ontmoeting bij de Klüssendorf-printers 829 en 847 met v.l.n.r. Wolfgang Maassen, hoofdredacteur ATM-Forum
Dipl.Ing. Hubert Maschke, Marketing medewerker van Klüssendorf-AG
Aad Knikman, hoofdredacteur Maandblad voor Philatelie
Pieter Houdewind, redacteur Automaatstroken Bulletin Postuumaat
Philippe Rewers, secretaris KAT-België

Foto's Afb.10-11-12-13 zijn gemaakt door Harold de Vries - Breda.

Eerste dag van uitgifte AS-Nederland.

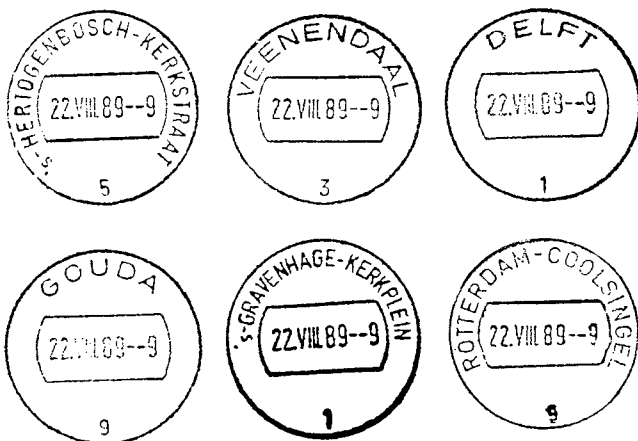
De eerste dag van uitgifte kenmerkte zich door lange rijen Duitse handelaars en Nederlandse verzamelaars.

De automaten bij de diverse postkantoren leveren kwitanties met het automaatnummer van de Klüssendorf-automaat:

Automaat Postkantoor

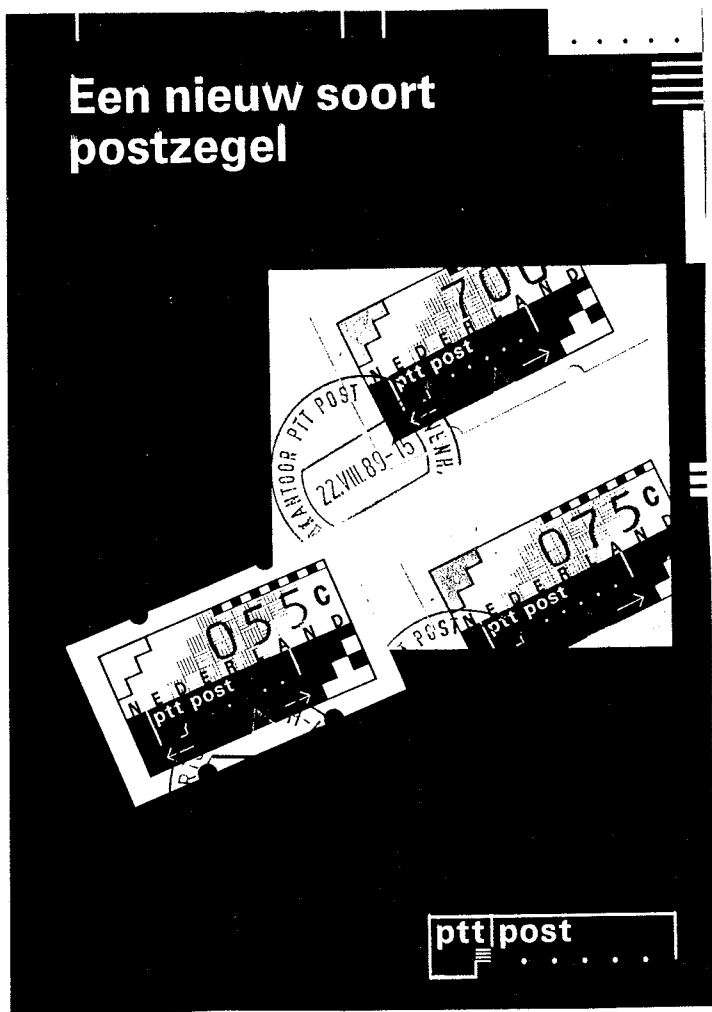
01	's-Hertogenbosch-Kerkstraat
02	Veenendaal-Sandbrinkstraat
03	Delft-Papsouwselaan
04	Gouda-ronsseweg
05	's-Gravenhage-Kerkplein
06	Rotterdam-Coolsingel

De postkantoren beschikken over plastic stempels met uraanduiding -9 uur. Deze stempels zijn gebruikt voor nastempelingen tot 30 september 1989 en voor het stempelen van grote hoeveelheden FDC's. De POSTAUMAAT-FDC's zijn gestempeld met een stalen stempel met andere uraanduiding dan 9 uur.

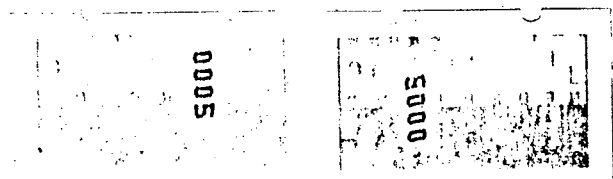

Afb.14 Plastic stempels

P.Houdewind, 8-11-1989

Afb.15 Introductiekaart PTT-Post

Afb.16 AS met rugnummer R4 en L4

Veiling 62 - 16 december 1989 te Rotterdam

Op onderstaande kavels kan ook schriftelijk geboden worden, zie hiervoor de schriftelijke veiling. De biedingen dienen uiterlijk op woensdag 13 december a.s. in het bezit te zijn van de heer E.Jekel, Lijsterbeslaan 84, 2282 LM Rijswijk.

Graag gebruik maken van de speciale biedlijsten en let U op de daarop vermelde biedintervallen.

*****
NEDERLAND ROZEGELS (volgens de Speciale Katalogus)
 kavel kat.w. inzet omschrijving

1	275,-	70,-	468R:5-strip;nr.690.
2	250,-	65,-	620Ra:5-strip;nr.675.
3	10,-	621RO:losse z. uit Budelautomaat.	
4	300,-	75,-	623Ra:5-strip;nr.080.
5	30,-	624RO:paartje uit Budelautomaat.	
6	75,-	22,-	627Rb:5-strip;nr.250.
7	350,-	36,-	629Rb:losse z.;nr.150.
8	80,-	24,-	630Rc:5-strip;nr.030.
9	10,-	3,-	632Rc:losse z.;nr.285;70k2F:de 2 is sterk gezakt
10	75,-	24,-	633Rc:5-strip;nr.415.
11	24,-	793	Budelrol-strip van 21 met las; ongevouwen (NVPH 793 uit vel).
12	±100,-	15,-	942Ra:11-strip;begin vd.rol:000/995/990.
13	130,-	40,-	943Ra:5-strip;nr.015.
14	±200,-	34,-	943Rb:11-strip;begin vd.rol:000/995/990;2x gev.gew.na z.6 en 7.
15	60,-	9,-	944Ra:5-strip;nr.260.
16	±82,-	18,-	947Rb:11-strip;begin vd.rol:000/495/490;1x gev.gew.
17	±150,-	24,-	950Ra:11-strip;begin vd.rol:00/495/490.
18	12,-	12,-	1114Rb:15-strip;ongev.;nrs.650-55-60;5512.
19	30,-	24,-	1114Rcn4 + 1114Rcn5;15-strips ongev.;nrs. resp. 00785-90-95, 07700-05-10.
20	45,-	30,-	1116Rd:15-strip;nrs.02540-45-50;65k4.
21	45,-	28,-	1116Rc:15-strip;nrs.04680-85-90;65k4.
22	120,-	42,-	1243Rk2:15-strip;nrs.085/090/095;140k2.
23	130,-	30,-	1250R:5-strip;nr.945;650k2.
24	360,-	120,-	1307R+1308R:5-strips;nrs.530 en 570;Europa 1984.
25	60,-	20,-	1322RO:11-strip.
26	225,-	80,-	1330+1331+1332RO:3x 11-strip.
27	245,-	80,-	1335/36/37RO:3x 11-strip.
28	47,-	12,-	1361/62: 2x 5-strip;nrs.04940, 04955. De volgende vensterenveloppen zijn machinaal geplakt met inhoud (indien inh.ontbreekt wordt dit gemeld).
29	15,-	Wallstr.J.:	1x1112R+1x1362R;beide z.stand N;st.A'dam 24.V.88-1.
30	20,-	Wallstr.J.:	1x1112R(nr.)+1362R;beide z.stand n;st.A'dam 24.V.88-1.
31	12,-	Wallstr.J.:	1x116R;vlagst.A'dam 15X86-10.
32	4,-	Ans.krt.Neckermann:	1x116R(nr.03380); 65n4;mach.gepl.;st. POST&POST.
33	20,-	Wallstr.J.:	1x1116R+1x1113R;st.A'dam 19.II.88-.
34	44,-	Wallstr.J.:	1x238Rb(nr.04385)+1112R (nr.385);st.A'dam 14.X.87-1.
35	40,-	Wallstr.J.:	3 env. met 1239R:1x ongest.;2x st.A'dam 15-X-86-1.
36	20,-	Readers D.rinh.	oa.cassette zonder adres; 3x1239R(nr.4570L);st.4xptt post.
37	15,-	Wallstr.J.:	2 env. met 1239R+1362R:1x1362 met nr.

38	30,-	Remvos:3	env.zonder inh.;1 grote env.met 2x1243RO en 2 kleine env.met 1x1243RO (1xleestenv.).
39	4,-	Tear Fund:z.	inh.;:1244R(nr.415):retour;st. 4x PTT POST.
40	10,-	Wallstr.J.:	23x16cm.;:1346R+1115R;st.A'dam 11.X.II.86-1.
41	15,-	Wallstr.J.:	23x16cm.;:1346R+1115Rb(nr.03120) st.A'dam 10.X.II.86-1.
42	10,-	Wallstr.J.:	23x16cm.;:1346R+1115R; vlagst.A'dam 10.X.II.86-12.
43	34,-	Wallstr.J.:	2 env.met 1358R+1115R(1115 1x nr.685);st.A'dam 15.X.86-1.
44	15,-	Wallstr.J.:	2 env.(crème)met 1359Ra(1x nr.01380);st.A'dam 07.I.87-1.
45	20,-	Wallstr.J.:	2 env.(crème)met 1359Ra(1x nr.00970);st.A'dam 5-I-87-1(streepjes).
46	4,-	Europ.Aff.:	z.inh.;:1360R,zegelst.L; retour;st.A'dam 15.IX.87-1.
47	6,-	Europ.Aff.:	z.inh.;:1360R,zegelst.L nr.03850;retour;st.A'dam 15.IX.87-1.
48	12,-	Wallstr.J.:	1362R,nr.01160;vlagst.A'dam 14-X-87-14.
49	7,50	Wallstr.J.:	1362R;st.2x2xPTT POST;retour.
50	15,-	Wallstr.J.:	1367R met nr.;:st.A'dam 19.II.88-1.
51	24,-	Wallstr.J.:	2 env.met 1x1367R(z.stand L) en 1x113R handgeplakt(z.stand L resp.N;st.A'dam 19.II.88-1.
52	15,-	Wallstr.J.:	1367R met nr.;:st.2x2x PTT POST; retour 7.3.1988.
53	8,-	Time Life:env.nr.	3308;1369R(nr.01030);:st.4x PTT POST;retourst. 22 aug 88L.
54	4,-	Time Life:env.nr.	3308;1369R;st.4x PTT POST; retour 20 aug 1988 London.
55	8,-	Time Life:geill.	env.F-042.z.inh.;:1411R + 1112R(nr.945);st.A'dam 26.IX.88-10/40; z.stand resp.L en R.
56	8,-	idem kavel 55:	z.1411R nr.00740.
57	6,-	idem kavel 55:	z. zonder nrs.
58	6,-	Time Life:env.nr.	F151H.z.inh.;:1411R+ 1112R;st.2x2xPTT POST;:z.stand 2x L.
59	4,-	39 ans.kaarten	met 1114Ra, nrs. onder de 500(1xRb).
60	5,-	7 lindner bladen,	transparant, voor rolz.(5x voor 8 strippen en 2x voor 6 str.).

LOKET- en AUTOMAATSTROKEN (indien vermeld: Kat. Maassen/Weber)

61	7,-	Nederland:	FM000, groot uur/lila**, type b.w.:0120. dd.31.03.80 15.
62	5,-	FM000,	groot uur/lila**, type c, Teststrook.
63	10,-	FDC's	Kontakgroep 1t/m6 + LDC FM000 (incl.Baljuwstraat).
64	2,-	FM000+3282+3283	OKA dd.20.08.81, LD resp. ED-stroken**.
65	1,-	FM3053	Balj.laan, teststrook op Pakketpost Ballonvaart cover(niet door kont.gr. uitgegeven)dd.11.X.81 23;niet verv.ivm. weersomst.
66	2,-	FM3053	laatste dag Baljuwslaan 27.09.85 14.w:0010** +kantoorst. + idem eerste dag Gebruik Hfdknt.30.09.85 ***kantoorst.
67	1,50	FM3053:w:0070	dd. 30.09.85 14, ED Hfdknt. op FDC (niet door kont.gr.uitg.).
68	15,-	FM5000	t/m FM5126, set ED-stroken 27.01.86;w:0005 Edst.;op SAFE bladen.

69	10,-	idem kavel 68:w:0005** (FM5062 ontbreekt).	119	22.50	4.50	4z.
70	1,-	FM5004, clichéwisseling Sumatra/Insulinde, LD resp ED, w:0005**+E/LDst.+0075** (6xLS).	120	90,-	30,-	4z-reg.str.paaars en bruin, kaftpaar.
71	1,-	FM5122, clichéwisseling Veemarkt/Kadepl., LD resp. ED, w:0005**+E/LDst.+0075** (6xLS).	121	30,-	5,-	6aB.
72	3,-	Kontaktgr.FDC's machines met gewijzigd cliché:FM5058 (Nwgein), FM5122 (Kadeplein), FM5042 (Bijlstr.) en FM5004 (Ins.wg).	122	100,-	20,-	6cB.
73	2,-	SAFE bladen.	123	180,-	50,-	6cB-telblok.
74	1.50	FM5148 t/m 5155, ED-stroken w:0005**+EDst.	124	100,-	20,-	6cS.
75	20,-	Kontaktgr.FDC's FM5127 t/m 5145 en 5148 t/m 5155 (27x).	125	100,-	20,-	6dB.
76	1,-	FM5042, Bijlstraat ED 01.09.87, w:0005**+EDst.+0075** (3xLS).	126	130,-	30,-	6ffgs-telblok.
77	3,-	FM5130 Teststrook** B2-papier.	127	150,-	40,-	7a-snijlijn.
78	8,-	FM5152, Teststrook** B2-papier.	128	32.50	8,-	7bd-plift. 0,4 rasterstreepje.
79	6,-	FM5165+5166, w:0005** B2-pap. met EINDSTREPEN, dd.15.11.88 09 (=ED!).	129	32.50	9,-	8a.
80	6,-	idem kavel 79.	130	32.50	9,-	8a.
81	15,-	10 verschillende LS B2-p.met EINDSTREPEN.	131	45,-	10,-	8a-telblok.
82	1,-	ans.krt.met FM5040, dd.15.08.88, D-P.	132	35,-	9,-	8aF.
83	14,-	Buizenlandi.	133	35,-	9,-	8aF.
84	12,-	Frankrijk: Cool 75628, tariefset 5w.** tarief 9/nieuw papier.	134	90,-	24,-	8cF-telblok.
85	3.50	Cool 75500 (Louvre RP), tariefset 5w.** tarief 9/nieuw papier.	135	80,-	18,-	9a.
86	2.50	,,4 ans.krt.met LS (3xCamp + 1x FRAMA).	136	75,-	16,-	9a-telblok.
87	3,-	Oostenrijk: AS 3w. Printer, EDst 1.6.83 Wien. , AS 3w. (04.100+05.00+06.00) uit aut., st.Salzburg 11.5.88.	137	90,-	20,-	9a-telblok.
88	2.50	Cuba: AS SOL, Essen '84, 3w. (5,13,30), Essen cachet.	138	330,-	100,-	9b1-kaftvariant.
89	2.50	, AS SO2, Hamburg '84, 3w. (5+13+30), Hamburg cachet.	139	150,-	40,-	9b-gest. Den Haag 29.1.69 (uitg.4.69).
90	4.50	Zwitserland: 7 krtn. met AS frankering: '85-'88.	140	55,-	12,-	9cF-gest. Den Haag 29.1.69 (uitg.4.69).
91	6,-	België: 9 geïll. "Philwiss" covers FRAMA LS 1981 (2x liia).	141	240,-	80,-	9cF.
92	3,-	3 ans.krt.: 1xAS België (87) + 1xLS Japan (Kobe 18.3.86) + 1xLS Joegosl. (Banja Luka 16.07.88).	142	85,-	20,-	9d.
93	3.50	USA: 2x ans.krt + 4x brf. met P.Bowes LS.	143	90,-	20,-	9d-telblok.
NB.	In verband met het geringe aantal kavels dat ter veiling is aangeboden ook dit keer geen schriftelijke veiling loket- en automaatstroken !!		144	90,-	22,-	9eF.
AUTOMAATBOEKJES - NEDERLAND			145	90,-	24,-	9eF.
kavel kat.w. inzet omschrijving			146	150,-	40,-	9f-plift. 0,1 rep. onderpoet.
101	40,-	1H1.	147	90,-	20,-	9f-telblok.
102	35,-	9,-	148	50,-	10,-	10aF-snijlijn 4mm.
103	40,-	8,-	149	70,-	16,-	11bF.
104	40,-	12,-	150	80,-	16,-	12a-plift. 0,2 stip boven L.
105	35,-	7,-	151	80,-	16,-	12a-plift. b.1 Witte stip.
106	35,-	10,-	152	90,-	16,-	13a.
107	85,-	18,-	153	90,-	20,-	13a.
108	45,-	9,-	154	90,-	20,-	13a.
109	45,-	9,-	155	25,-	5,-	18aS-gom D2.
110	110,-	24,-	156	12.50	4,-	21a.
111	175,-	30,-	157	17.50	5,-	21a-telblok, zegelversch. naar beneden.
112	175,-	50,-	158	21,-	6,-	23a-telblok niet naast de vouw.
113	50,-	10,-	159	6.50	3,-	25a-gom E.plift. T uitgelopen 5.
114	50,-	12,-	160	6.50	3,-	26a-plift. T grijze stip.
115	90,-	18,-	161	100,-	34,-	29-paar met voll.snijlijn rechts.
116	90,-	18,-	162	47.50	14,-	29-aangesneden kruis.
117	75,-	20,-	163	47.50	14,-	29-aangesneden kruis.
118	16.50	3,-	164	22.50	5,-	30.
			165	100,-	15,-	30-kaftpaar met kaftversnijding.
			166	50,-	20,-	30-snijlijn linksboven.
			167	50,-	18,-	31H.
			168	50,-	20,-	31H.
			169	50,-	20,-	31H.
			170	155,-	75,-	32-22x(L1-11 + R1-11).
			171	12.50	4,-	32.
			172	250,-	70,-	37-inhoud niet ingeplakt geweest.
			173	200,-	70,-	Postzegelboekje NVPH 22, Horn 34L(nietjes), gaaf exemplaar.
			174	200,-	70,-	Postzegelboekje NVPH 50, Horn 48A(oogjes) kafttype G1, gaaf exemplaar.
			175	2,-	2,-	Banderollen (4) van pb.22b en J5.
			176	2,-	2,-	2 kaarten met komb. 5 resp. 62+92.
			177	5,-	5,-	6 kaarten met komb. 10A, 13B, 15A, 16A, 16B en 18B.
			178	3,-	3,-	7 kaarten met komb. 15A, 16A, 18A, 15B, 16B, 18B en 19B.
			179	3,-	3,-	5 kaarten met komb. 15A, 16A, 18A, 95 en 14J.
			180	1.50	1.50	5 kaarten met komb. 64, 65, 66, 71 en 72.
			181	2.50	2.50	4 kaarten met komb. 73, 73A, 67+82 en 84.
			182	2,-	2,-	4 kaarten met komb. 73, 81, 82 en 84.
			183	2,-	2,-	4 kaarten met komb. 73, 81, 82 en 84.
			184	3,-	3,-	4 kaarten met komb. 73, 81, 82 en 84.

185 5,- 6 kaarten met komb. 73, 73A, 74, 81, 81A en
 186 1.50 82 kaarten en 1 brief met komb. 75, 76 en 80.
 187 2,- 3 kaarten met komb. 82, 84 en 123.
 188 5,- 62 ans.krtn met Crouwel z. uit boekjes.
 komb.64, 65, 66 en 72.
 BUITENLAND.
 189 \$25.- Canada:57.
 190 \$20.- '58.
 191 \$9.- Jersey:B4A+5+6.
 192 \$32.- 'B7+8+9.
 193 \$12.50 'B15+16+17.
 194 \$6.- 'B18+19+20.
 195 \$4.75 'B23+24.
 196 \$6.- 'B25+26+29.
 197 \$5.50 6- Guernsey:B7+8+9.
 198 \$4.- 'B10+11+12.
 199 \$8.- 9- Man:B5+6+7+8+9.
 200 \$0.-Kr. 5- Faroer Eil.:HA1,kopstaand.
 201 \$0.-Kr. 5- 'idem kavel 200.
 202 100.-Kr. 10.- '2x HA1, met velnr. op marge.
 203 100.-Kr. 10.- '2x HA1, links en rechts geplakt.
 204 100.-Kr. 10.- 'idem kavel 203.
 205 6.- '2x HA2 (schaken).
 206 15.- 'HA2 10x gestempeld.
 207 350.-Fr. 34.- Frankrijk:1033B.matte gom.
 208 130.-Fr. 13.- '1036.
 209 350.-Fr. 34.- '1036B, matte gom.
 210 45.-Fr. 4.50 '1039.
 211 90.-Fr. 9.- '1040.
 212 60.-Fr. 6.- '1042-2x(gom gewoon+mat).
 213 90.-Fr. 9.- '1049.
 214 30.-Fr. 3.50 '1050-gewone.gestreepte gom.
 215 150.-Fr. 15.- '1054.
 216 2.- Zweden:4 kaarten met z. uit boekjes.
 217 5.- BRD: 24 ans.krtn met z. uit aut.boekjes.

SCHRIFTELIJKE VEILING

De volgende kavels worden schriftelijk geveld. De kavels zijn te bezichtigen op de bijeenkomst van 16 december. De schriftelijke biedingen dienen uiterlijk op 29 december as. in het bezit te zijn van de heer E.Jekel, Lijsterbeslaan 84, 2282 LM Rijswijk.
 Bij voorkeur onze speciale biedlijsten gebruiken, deze worden op verzoek toegezonden.
 Denkt u om de gebruikelijke biedintervallen!
 Indien u speciale frankering wenst bij de toezending van de kavels, wilt u dat dan kenbaar maken op Uw biedlijst. Indien toegelagzels worden gewenst, zal de toeslag extra worden berekend.
 *****

NEDERLAND ROZEGELS (volgens de Speciale Katalogus)
 kavel kat.w. inzet omschrijving

251 5,- 177RO;helft van paar uit aut.;bovenz.
 252 25,- gesn.;gestempeld;Wilhelmina/Veth.
 253 15,- 461RC;5-strip;nr.045.
 254 20,- 617R;5-strip;nr.790.
 255 4,- 617R;3 losse z. uit aut.gestempeld;2 soorten papier W.
 256 80,- 618Rb2;5-strip;nr.365.
 257 20,- 618Rc;5-strip;nr.225.
 258 100,- 618Rd;5-strip;nr.040.
 259 30,- 619Ka;5-strip;nr.145.
 260 60,- 619Rb;5-strip;nr.275.
 261 15,- 619Kc;5-strip;nr.150.
 262 45,- 619Rc + 619Re;5-strips;nrs. resp.545 en 725.
 263 60.- 619Rd;5-strip;nr.220.
 264 120.- 619Re;10-strip;nrs.690/695;15n1F.
 265 20.- 621Kc;2x 5-strip;nrs.030 en 060.
 266 30.- 621Kf;10-strip;nrs.015/020;gev.als 5+5.
 267 35.- 623Rf1+Rf2;5-strips;nrs. resp. 235 en 175.
 268 15.- 624Rc;5-strip;nr.875.
 269 50.- 627Rd;5-strip;nr.445.
 270 25.- 630Rd;5-strip;nr.405.
 271 80.- 632Rb;5-strip;nr.240.
 272 30.- 632Rc;5-strip;nr.210.
 273 30.- 634Rb;5-strip;nr.145.
 274 60.- 634Rc;5-strip;nr.240.
 275 \$9.- 794Rf2;10-strip;begin vd.rol 000/995.
 276 17.50 794Rf1+Rf2;5-strips;nrs. resp.735 en 040.
 277 25.- 941R;5-strip;nr.765.
 278 25.- 941R;5-strip;nr.925;gom crême.
 279 29.- 941Ra;6-strip;nrs.140/145.
 280 \$80.- 941R;paartje met nr.515 op de perf.
 281 281 942Ra;5-strip;nr.760.
 282 30.- 'idem 282;nr.655.
 283 30.- 942Ra+Rb;5-strips;nrs. resp.640 en 785.
 284 55.- 942Rb;5-strip;nr.040.
 285 25.- 943Ra;5-strip;nr.430.
 286 130.- 943Rb;5-strip;nr.945.
 287 50.- 943Rc;5-strip;nr.085.
 288 60.- 943Rd;5-strip;begin vd.rol 000/995/990.
 289 \$200.- 943Re;5-strip;nr.885.
 290 35.-+ 944Ra;5-strip;nr.345.
 291 25.- 944Ra;5-strip;nr.475 op 3* zegel.
 292 60.- 944Ra;15-strip;begin vd.rol 000/495/490;om de 5 gevouwen.
 294 \$220.- 944Rb;5-strip;nr.585.
 295 35.- 944Rb;11-strip;begin vd.rol 000/995/990.
 296 \$150.- 944Rc1;5-strip;nr.715.
 297 30.- 944Rc2;5-strip;nr.110.
 298 60.- 945Ra+Rb;6-strippen;begin vd.rol 000/995.
 299 30.- 945Rb;5-strip;nr.345.
 300 \$5.- 945Rb;11-strip;begin vd.rol.
 301 20.- 946Rb;5-strip;nr.550.
 302 \$125.- 947Ra;5-strip;nr.105.
 303 5.50 947Rb;5-strip;nr.360.
 304 25.- 947Rc;5-strip;nr.075.
 305 15.- 948Ra;5-strip;nr.210.
 306 6.- 948Ra;10-strip;begin vd.rol 000/495.
 307 10.- 948Rb;11-strip;begin vd.rol 000/495/490;
 308 \$45.- even nrs. tegen zijperf(1x gev.gew. na z.6).
 309 \$35.- 949Ra;5-strip;nr.045.
 310 25.- 949Rb;5-strip;nr.340.
 311 \$112.50 950Ra;5-strip;nr.215.
 312 7.- 950Rb;5-strip;nr.285.
 313 25.- 951R;6-strip;nrs.015/020;0 van 015
 314 8.- 1mm.gesakt.gew.gew.
 315 10.- 951R;11-strip;begin vd.rol 000/495/490;2x gev.gew.
 316 12.- 952Ra;5-strip;nr.185.
 317 \$55.- 952Rc;5-strip;nr.195.
 318 40.- 952Re;5-strip;nr.480.
 319 25.- 953Rb;5-strip;nr.200.
 320 10.- 954Rb;5-strip;nr.185.
 321 12.50 955Rb2;5-strip;nr.180.
 322 25.- 955Rb;5-strip;nr.480.
 323 30.- 956Rb;5-strip;nr.175;250k3cd.
 324 20.- 956Rd;5-strip;nr.480.
 325 30.- 990R;5-strip;nr.395.
 326 25.- 1064Ra;5-strip;nr.110;gev.gew.
 327 35.- 1064Ra;5-strip;nr.110;gev.gew.
 328 2.- 1064Ra;5-strip;nr.110;gev.gew.

329	40.-	12.-	1007R:5-strip:nr.155.	389	3.-	1 krt.met 617R+2x461R + 1 krt.met 794R+461R + 4 krtn.met 2x461R + 1 krt.met 461R (allen uit aut.).
330	35.-	10.-	1009R:5-strip:nr.330.	390	2.50	9 krtn. met 617R + 1 krt.met 461R+617R (1965-66).
331	75.-	24.-	1010R:5-strip:nr.185.	391	4.-	1009R met nr.175 op brief, moeilijk.
332	60.-	18.-	1011R:5-strip:nr.105.	392	4.50	37 krtn./env.met Crouwel rofz. met nr.
333	20.-	8.-	1030R:5-strip:nr.415.	393	20.-	v.env.Wallstr.J.:1112R + 1238R:st.A'dam 24.V.88-1.
334	27.50	7.-	1108Ra:22-strip:verschoven nummering (even/oneven 1xmm.) voor duidelijkheid gevouwen.	394	10.-	v.env.Wallstr.J.: iets gescheurd:1112R (stand L)+1362R(stand N):st.A'dam 24.V.88-1.
335	5.-	1.-	1108Rb:10-strip:verschoven nummering (oneven/even ca.1mm.) voor duidelijkheid gevouwen.	395	30.-	v.env.Wallstr.J.:1112R+1362R(bei de stand N): beide met nr.
336	20.-	8.-	1109Rb:18-strip:verschoven nummering (oneven/even ca.1mm.) voor duidelijkheid gevouwen.	396	15.-	v.env.Wallstr.J.:1112R+1362R(nr. 03085):st.A'dam 24.V.88-1.
337		4.-	1109R+113R:op 2 bnf.stukjes van mailings: ged.vlagst.A'dam 24.IV.86.	397	5.-	38 krtn. met 1113R:nrs. boven 500.
338	8.-	2.50	1110Ra:10-strip:nrs.480/485:lxgev.gew.	398	5.-	49 krtn. met 1113R:nrs. lager dan 500.
339	18.-	6.-	1111Ra:5-strip:nrs.480/485:lxgev.gew.	399	24.-	v.env.Wallstr.J.:handgeplakte 1113R+1211R:st.A'dam 10.XII.86: + idem met velzegels.
340	20.-	3.-	1111Rb:10-strip:nrs.390/395:lxgev.gew.	400	5.-	39 krtn.met 1114R:nrs.boven de 500.
341	21.-	5.-	1112Ra:5-strip:nrs.390/395:lxgev.gew.	401	7.50	v.env.(grijs)Wallstr.J.:1116R:vlagst.A'dam 19.VI.87.
342	24.-	7.50	1112Rb:10-strip:nrs.395/390:1x gev.gew.	402	12.-	v.env.Wallstr.J.:1116R(nr.00900): vlagst.A'dam 19.VI.87-20.
343	15.-	12.-	1113Rb:15-strip:nrs.05940-35-30:50N5.	403	15.-	v.env.(crème)Wallstr.J.:1116R:vlagst.A'dam 19.VII.87-20.
344	6.60	4.-	1114Ra:10-strip:nrs.325/330:2xgev.gew.	404	40.-	v.env.Wallstr.J.:1116R+1113Ra(nr.).
345	7.-	5.-	1115Ra:10-strip:nrs.170/165:2xgev.gew.	405	4.-	ans.krt.Neckerm.:1116Rc(nr.00305): mach.gepl.:st.POSTXPOST.
346			nom.f.16.-	406	4.-	idem Kavel 405:nr.04855.
347	13.-	4.-	1116Rb:15-strip:nrs.02900-05-10:60N4.	407	22.-	v.env.Wallstr.J.:1116Rc(nr.02510)+ 1113R:st.A'dam 19.II.88-1:mededeling over z.gest.
348	13.50	24.-	1116Rb:15-strip:nr.04940.	408	5.-	v.env.Time L.:1239R:rondst.A'dam 29.VIII.86.
349	15.-	5.-	1116Rc:5-strip:nr.04975.	409	20.-	v.env.Wallstr.J.:1238R+1112R(stand L):st.A'dam 14.X.87-1.
350	15.-	5.-	1116Rd:5-strip:nr.03645.	410	15.-	v.env.Wallstr.J.:1239R:st.A'dam 14.X.87-1.
351	15.-	5.-	1238Ra:5-strip:nr.790.	411	4.-	v.env.Tear Fund:1244R(nr.465):st.4xPFT POST+retourst.Arnheem -9 XII 88 over z.
352	30.-	8.-	1238Rb:5-strip:nr.03950.	412	4.-	v.env.Tear Fund:1244R(nr.440):st.4xPFT POST:retour.
353	165.-	55.-	1238Rc:15-strip:nrs.00845-50-55:70L4.	413	10.-	v.env.(23x16cm.)Wallstr.J.:1346R+ 1115R:st.A'dam 10.XII.86-1.
354	18.-	6.-	1239Rb:5-strip:nr.04885.	414	15.-	v.env.(23x16)Wallstr.J.:1346R+1115R (nr.02340):st.A'dam 11.XII.86-1.
355	52.-	28.-	1239Rc:15-strip:nrs.03745-50-55:75L4.	415	20.-	v.env.Barron's:1346R+1115R:st.A'dam 4.XII.86-1.
356	18.-	13.-	1239Rd:15-strip:nrs.01300-05-10:75L4.	416	34.-	v.env.Barron's:1346R+1115Rb(nr. 04475):st.A'dam 4.XII.86-1.
357	18.-	30.-	1239Rd:15-strip:nrs.09910-15-20:75L5.	417	15.-	v.env.(23x16)Wallstr.J.:1346R+1115Rb (nr.03515):mach.st.A'dam 10.XII.86-12.
358	35.-	8.-	1240Ra:5-strip:nr.875.	418	15.-	v.env.Wallstr.J.:1354K+1112R:st.(v)igs.inz.) 5-I-87-1.
359	20.-	6.-	1240Rb:5-strip:nr.04970.	419	5.-	v.env.(crème)Wallstr.J.:1369R(stand L):st.A'dam 19.VI.87-1.
360	60.-	32.-	1240Rc:15-strip:nrs.00675-80-85:90L4.	420	15.-	2x v.env.(grijs)Wallstr.J.: beide 1360K (stand L):st.A'dam 19.VI.87-1:1x met nr.
361	7.-	4.50	1241R:5-strip:nr.930:100K2.	421	10.-	v.env.Wallstr.J.:1362R(met nr.):st.A'dam 24.V.88-1.
362	7.-	4.50	idem Kavel 361:nr.570.	422	12.-	v.env.Wallstr.J.:1362R(nr.03335): vlagst.A'dam 14.X.87.
363	40.-	10.-	1243R:5-strip:nr.950.	423	75.-	4x v.env.Wallstr.J.:1361R+1113R:1xzonder nrs.+3x versch.nummering(oa.03770+770): st.A'dam 24.V.88-1.
364	14.-	8.50	1245R:5-strip:nr.940:200K2.	424	10.-	v.env.Wallstr.J.:1362R(nr.04830):st.A'dam 14.X.87-1.
365	180.-	60.-	1307R:5-strip:nr.595.	425	10.-	v.env.Wallstr.J.:1362R:vlagst.A'dam 14.X.87-14.
366	180.-	60.-	1308R:5-strip:nr.585.			
367	30.-	8.-	1312R:5-strip:nr.055.			
368	25.-	8.-	1322R:5-strip:nr.815.			
369	55.-	16.-	1322/23R:5-strip:nrs.830 resp.835.			
370	30.-	8.-	1323R:5-strip:nr.835.			
371	70.-	20.-	1330R:11-strip.			
372	75.-	22.-	1331R:11-strip.			
373	80.-	24.-	1332R:11-strip.			
374	100.-	34.-	1335R:11-strip.			
375	70.-	22.-	1336R:11-strip.			
376	75.-	20.-	1337R:11-strip.			
377	15.-	5.-	1346R:5-strip:nr.975.			
378	22.-	6.-	1347R:5-strip:nr.04930.			
379	44.-	10.-	1355/56:5-strip:nrs.resp.04895 en 04895.			
380	25.-	6.-	1359Ra:5-strip:nr.03900.			
381	25.-	6.-	1360R:5-strip:nr.04940.			
382	22.-	5.-	1361R:5-strip:nr.04940.			
383	25.-	5.-	1362R:5-strip:nr.04965.			
384	22.75	5.-	T10 + T14 + T15:3 losse testzegels.			
385		5.-	4 buitenl.petfins:Yv.96(Saargeb), Yv.153(Oostenr.), Yv.119 en 161(Zwits.).			
386		4.-	Ans.krt. met 461R. 20% versneden;st. Viissingen 22.7.52.			
387		2.-	12 krtn.+env.:diversen 461R.794R, 1128R.1239R.			
388		3.-	3 krtn met z. uit aut.(465R, 2x465R en 468R).			

426	12.-	v. env. Wallistr. J.: 1362R, iets beschadigd, nr. 02370.	54	45.-	10.-	6eF2S-telblok.
427	20.-	v. env. Wallistr. J.: 1367R+1113 (nr. 045): st. A'dam 19.II.1988.	545	15.-	3.-	6fFP.
428	10.-	v. env. Wallistr. J.: 1367R; st. 2x2xPTT POST.	546	15.-	3.-	6fFPS.
429	15.-	v. env. Wallistr. J. (met ged. inh.): 1367R (nr. 03810; st. (vlg. inz.) 19.XI.1988.	547	16.50	3.-	6fFPS-kaftvariant.
430	12.-	v. env. Wallistr. J.: 1367+1113 (stand N): st. A'dam 19.II.88-1.	548	130.-	38.-	6fFQB-snijlijn zeer mooi.
431	10.-	v. env. Wallistr. J.: 1367R; st. A'dam 19.II.88-1.	549	125.-	28.-	6fFQS.
432	20.-	v. env. Wallistr. J.: 1367R (nr. 02950 en 1113R (stand L) met de hand geplakt: st. A'dam 19.II.88-1.	550	16.-	3.-	7a-gegumd.
433	8.-	env. Time L. (3309): 1369R (nr. 03385); st. 4x PTT POST; retour London.	551	16.-	3.-	7a-geest. 29.9.67 Moergerstel.
434	1.50	krt. met 460 en 2x461 (velzegeis). K-perforatie 1964.	552	13.-	2.-	7b.
435	3.-	9 krtn. Frankrijk met rolz. (2 uit aut.).	553	17.-	3.50	7b.
436	2.-	4 krtn./env. USA met rolz.	554	32.-	7.-	7bF.
437	2.50	10 krtn. Zweden met rolz.	555	32.-	7.-	7bF.
438	2.50	10 krtn./1 env. Zweden met rolz.	556	35.-	12.-	7bF-telblok.
439	1.-	2 krtn. Italië met rolz. + 2 krtn. Griekenl.z. uit pb.	557	32.-	7.-	7bF-telblok.
			558	35.-	8.-	7bF-telblok.
			559	25.50	3.-	7bF-geest. 3.10.68 Breda.
			560	32.50	7.-	8a.
			561	32.50	8.-	8a.
			562	26.-	3.-	8a-geest. 9.12.78 Ridderkerk.
			563	45.-	9.-	8a-telblok.
			564	35.-	8.-	8aF.
			565	35.-	8.-	8aF.
			566	35.-	12.-	8aF.
			567	50.-	11.-	8aF-telblok.
			568	50.-	12.-	8aF-telblok.
			569	32.50	7.50	8b.
			570	32.50	8.-	8b.
			571	80.-	22.-	8c.
			572	80.-	22.-	8c.
			573	100.-	26.-	8c-telblok.
			574	80.-	22.-	8cF.
			575	75.-	20.-	9a.
			576	60.-	5.-	9a-geest. 31.1.69 Breda.
			577	37.50	8.-	9aF.
			578	37.50	13.-	9aF.
			579	55.-	12.-	9cF-geest. Den Haag 29.1.69 (uitgifte 4.69).
			580	225.-	50.-	9d.
			581	85.-	13.-	9h.
			582	85.-	20.-	9h.
			583	90.-	18.-	9h-telblok.
			584	37.50	8.-	9hF.
			585	42.50	8.-	9hF-telblok.
			586	34.-	4.-	9hF2-telblok.gest. Bleiswijk 4.1.73.
			587	35.-	8.-	10aD.
			588	35.-	7.-	10aW.
			589	35.-	7.-	10aW.
			590	42.-	10.-	10aF.
			591	50.-	12.-	10aF-telblok.
			592	55.-	11.-	10bF.
			593	70.-	16.-	11aF.
			594	70.-	18.-	11aF.
			595	70.-	16.-	11aF.
			596	90.-	20.-	11aF-plft. 0.1.
			597	80.-	18.-	11aF-telblok.
			598	70.-	14.-	11bF.
			599	70.-	16.-	11bF.
			600	75.-	19.-	12a.
			601	75.-	20.-	12a.
			602	100.-	20.-	13a.
			603	100.-	24.-	13a.
			604	35.-	8.-	14a.
			605	35.-	8.-	14b-gom C2.
			606	37.50	3.-	14b-Klein telblok. indruk op kaft.
			607	25.-	5.-	15a.
			608	30.-	7.-	15a-telblok (C1).
			609	25.-	7.-	15a-gom C2.
			610	65.-	16.-	15a-2x. gom C1+C2 (C1 met telblok).
			611	27.50	5.-	15a-gom C2, telblok. enkele roestvlekjes.
			612	12.-	2.50	16a.
			613	12.-	2.50	16a-gom D1.
			614	12.-	2.50	16a-gom D1.

AUTOMAATBOEKJES - NEDERLAND

kavel kat.w. inzet omschrijving

501	42.50	14.-	1H1.
502	40.-	8.-	1H6-reg.str.c.
503	27.50	8.-	1H7.
504	37.50	10.-	1H8-gedec.gesn.
505	42.50	14.-	1H10.
506	175.-	30.-	1Mz-reg.str. geel oranje, ronde indruk op kaft.
507	60.-	18.-	2H1.
508	50.-	10.-	2H5.
509	47.50	14.-	2H-ged.scheef gesn.
510	85.-	20.-	2Mx.
511	50.-	10.-	2Mv.
512	15.-	5.-	3y.
513	16.-	3.-	3yD.
514	12.-	1.-	3yW-gest. Breda 27.9.65.
515	20.-	6.-	3yW-reg.str.bruin.
516	25.-	8.-	3yW-reg.str.blauw.
517	32.50	8.-	4yD+4yW.
518	25.-	7.-	4yD-reg.str.paars.
519	15.-	3.-	4yW.
520	22.50	6.-	4yW-reg.str.paars onder.
521	22.50	6.-	4z.
522	13.-	2.-	5m.
523	13.-	2.-	5m.
524	13.75	2.50	5m-kaftvariant.
525	22.-	2.-	5m-telblok. gest. 8.1.79 Ridderkerk.
526	26.-	5.-	5m+r.
527	27.50	6.-	5n-telblok.
528	30.-	5.-	6aB.
529	30.-	5.-	6aB.
530	30.-	5.-	6aB.
531	75.-	18.-	6aS-telblok.
532	100.-	20.-	6cS.
533	30.-	5.-	6eB.
534	30.-	5.-	6eB-sproeten.
535	12.50	3.-	6eF.
536	12.50	2.50	6eFB.
537	12.50	2.50	6eFLS.
538	12.50	2.50	6eFLS.
539	13.75	2.50	6eFB-kaftvariant.
540	13.75	2.50	6eFB-kaftvariant.
541	12.50	2.50	6eF2B.
542	12.50	2.50	6eF2B.
543	12.50	1.-	6eF2B-gest. Breda 3.10.68.

615	13.-	3.-	16a-gom C2, telblok.
616	27.50	6.-	16b-2x, plift. T(korte p)+plift. b.4(stip I).
617	30.-	6.-	16a-2x, plift. b.4(stip I) + plift. b.1 (stippen).
618	20.-	4.-	16a-gom C1, plift. b.1 (stippen).
619	16.-	3.50	17a-telblok.
620	34.-	10.-	17a-plift. b.3(punt GI) + 17b-plift. b.3 (punt voor R).
621	34.-	10.-	17a-plift. b.3(punt GI) + 17b-plift. b.3 (punt GI).
622	8.-	2.-	18b.
623	8.-	2.-	18b-kaftvariant.
624	11.-	2.-	18b-plift. b.1 vage teen.
625	8.-	2.-	19a.
626	8.50	2.-	19a-telblok.
627	48.-	26.-	19a-niet ingeplakt geweest.
628	48.-	26.-	idem kavel 627.
629	8.-	2.-	19b.
630	8.50	2.-	19b-telblok.
631	72.50	26.-	21ar-inhoud niet ingeplakt geweest (zeldzaam).
632	8.-	2.-	21a2-plift. b.1 vlek bij X.
633	8.-	2.-	21a2-plift. 0.1 zwarte stip.
634	7.50	2.-	21a2-telblok.
635	7.50	2.-	21a-telblok.
636	24.-	6.-	21a-3x, plaatfouten T + b.1 + 0.1.
637	6.25	2.50	22b-telblok.
638	6.25	2.-	23a-telblok.
639	6.25	3.-	23a-telblok.
640	12.25	5.50	23b + 23b-telblok.
641	6.50	3.-	24aB-gom D2, plift. T streepje boven m.
642	6.50	3.-	24aB-gom D2, plift. T rood str. bij drukw.
643	19.50	6.-	24a-3x, pliftn. in T (gram+drukwerk+rode balk).
644		10.-	25a-2x, pliftn. in T (stip DE-uitgelopen 5 van P225).
645	19.50	6.-	26a+27a+27b-pliftn. in T.
646		10.-	27b-3x plift. krassen in O van Groningen (niet in catalogus).
647	13.-	5.-	28a-2x, pliftn. 0.1 + b.3.
648	27.50	9.-	29.
649	22.50	7.-	30.
650	45.-	13.-	30-2x, pliftn. 4 + stijp boven zon.
651	25.-	8.-	31-plift. zon niet spits.
652	25.-	8.-	31-plift. T zon tweede rad.
653	25.-	8.-	31-plift. 4.
654		8.-	32-plift. 4.
655	52.50	8.-	32-plift.2 winkelhaak.
656		24.-	32-inhoud niet ingeplakt geweest.
657		6.-	36-naast perforatie gevouwen.
658	40.-	5.-	FDC pb.6, Den Haag 5.5.66.
659	60.-	6.-	FDC pb.12a, Den Haag 10.8.72.
660	25.-	3.-	FDC pb.15, Den Haag 24.8.73.
661	15.-	3.-	FDC pb.16, Den Haag 22.8.74.
662	20.-	3.-	FDC pb.17, Den Haag 22.8.74.
663	20.-	3.-	FDC pb.18, Den Haag 26.3.75.
664	20.-	3.-	FDC pb.19, Den Haag 26.3.75.
665		12.-	FDC pb.22 (23.9.76) + 5x gest.boekje: 22b, st.Amphilex; 25a, Groningen 14.1.80; 23b, dag vd. luchtpost 30.5.77; 26a, Groningen 7.1.81; 29, st.Kontaktgr.24.9.83.
666	15.-	4.-	FDC's pb.24+25, Groningen 14.1.80.
667	15.-	4.-	idem kavel 666.
668		2.-	6 krtn. met komb.. 5, 2x62-69, 73, 67-82, 82 en 84.
669		2.-	5 krtn. met komb.. 5, 2x62-69, 82, 84 en 121.
670		2.-	6 krtn. met komb.. 10A, 13B, 15A, 16A, 16B en 18B.
671		2.-	3 krtn. met komb.. 5, 11B en 2x62-69.
672		2.-	5 krtn. met komb.. 11B, 73, 81, 82 en 83.
673		2.-	4 krtn. met komb.. 13B, 15A, 18B en 1B-2x 10B.
674		2.-	3 krtn + 1 bnf. met komb.. 15B, 16B, 18B en 19B.
675		3.-	6 krtn. met komb.. 62-92, 2x62-69, 73, 73A, 76 en 77.
676		2.-	4 krtn. met komb.. 67-74, 81, 82 en 84.
677		2.-	5 krtn. met komb.. elk 82 witte fosfor.
678		2.-	4 krtn. met komb.. elk 82 witte fosfor.
679		2.-	5 krtn. met komb.. 83, 84, 85, 86 en 87.
680		2.-	2 krtn. met komb., 95 en 4x68-93.
			BUITENLAND.
681		5.-	Engeland: FB4 A+B.
682		5.-	Jersey: B26+34.
683		4.-	Guernsey: B16+17+21.
684		6.-	Faroeer eil.: HA2-2X.
685		150.-Fr. 10.-	Frankrijk: YV.1029.
686		130.-Fr. 13.-	..1033.
687		35.-Fr. 3.50	..1034.
688		90.-Fr. 9.-	..1034B.matte gom.
689		175.-Fr. 17.-	..1035B.matte gom.
690		85.-Fr. 8.50	..1037.
691		25.-Fr. 2.50	..1038.
692		50.-Fr. 5.-	..1039a.
693		90.-Fr. 9.-	..1041.
694		50.-Fr. 4.50	..1043.
695		50.-Fr. 5.-	..1043B.matte gom.
696		50.-Fr. 5.-	..1043a.
697		90.-Fr. 9.-	..1044.
698		110.-Fr. 11.-	..1044B.matte gom.
699		75.-Fr. 7.50	..1045.
700		25.-Fr. 2.50	..1046.
701		75.-Fr. 7.50	..1055.
702		170.-Fr. 17.-	..1056.
703		25.-Fr. 2.50	..1057.
704		50.-Fr. 5.-	..1062a.
705		35.-Fr. 3.50	..1072.
706		50.-Fr. 5.-	..2032.R.Kruis 1983.
707		2.-	USA: 5 krtn. met z. uit boekjes.

*****
 Inzendingen voor de volgende veiling tot 20 januari aan onderstaand adres.
 Hier kunt u ook terecht voor inlichtingen betreffende deze veiling.
 U kunt ook inzendingen meenemen op de bijeenkomst van 16 dec. as.
 Huib de Ruiter, Koningsvarenstraat 23, 1531 SH Wormer,
 Telefoon: 02982-1018.
 *****